Anföranden vid Region Stockholms fullmäktigesammanträde den 13 oktober 2020

Information och justering m.m.

O r d f ö r a n d e n : Varmt välkomna till dagens fullmäktige! I dag räknar vi med att sluta före middag. Även om ni skulle vara väldigt engagerade och prata mycket finns det ingen middag beställd.

Låt mig säga något kort om mejladresser. I planeringen för en fullt digital framtid, där vi eventuellt skulle kunna genomföra hela eller delar av fullmäktiges sammanträden på distans, behöver alla ha en aktiv och fungerande SLL-adress. Annars kommer det inte att fungera. Alla ni ledamöter och förste ersättare har redan en mejladress registrerad på er. Om ni inte varit inloggade på den adressen kan det uppstå problem om ni ska hämta en länk där. Därför kan ni be den IT-personal som sitter vid hissen på fullmäktigeplan att hjälpa er så att ni kommer in på er e-postadress. Jag ber er som dagligen inte använder e-postadressen att kontrollera om den fungerar. Om inte, gå och be om hjälp i dag eftersom IT-personal finns på plats. Det är betydligt enklare än att vid ett senare tillfälle försöka hantera det på distans.

Om någon som inte är ledamot eller förste ersättare undrar över vad som gäller kan jag berätta att man håller på att starta e-postadresser för er. Ni kommer att bli kontaktade framöver. Ta det därför lite lugnt, rusa inte till IT-avdelningen just i dag, utan det löser vi senare.

Merparten av dagens ledamöter sitter i dag, precis som förra gången, på närdistans. Det går utmärkt att göra inlägg via det digitala mötet om ni så önskar. Det gör man på det vanliga sättet via sin voteringsplatta. Från presidiet ska vi försöka hitta er i det digitala mötet och se till att ni kommer i bild. Det är därför viktigt att ni slår på kameran när ni ska börja prata, annars kan vi inte sätta er i bild. Om man vill tala från talarstolen går det bra att ett begränsat antal tillfälligt kommer till fullmäktigesalen och tar debatten här. Man får själv avgöra hur man vill göra.

Jag vill också påminna er som sitter på närdistans att hålla mikrofonen avstängd när ni inte ska prata. Ni får heller inte gå in och ändra vilka som syns i mötet, utan det kontrollerar vi från podiet. Om ni som är på närdistans vill se talarlistan kan ni göra det via voteringsplattan. Det gör ni genom att trycka på Agenda och sedan klicka på Talarlista under det ärende som ni är intresserade av.

Låt mig även passa på att påminna om att vi har nya talartider i den nya arbetsordningen, vilket innebär att det vid interpellationer är 3 + 2 minuter + 1 minut och 2 minuter + 1 minut för dem som vill tala. Interpellanten och svaranden har alltså 3 minuter och övriga 2 minuter och sedan 1 minut. För motioner är talartiden 3 minuter, 3 minuter + 1 minut för det sista inlägget. Om ni förberett längre tal än så kan det vara bra att passa på att korta ned dem lite.

Innan vi börjar med dagordningen kan jag förvarna om att ärendena 2, 3 och 10, som är motioner, planeras bordläggas förutsatt att fullmäktige beslutar så.

Härmed förklarar jag sammanträdet öppnat.

Anförande nr 1
A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige! Jag får tacka för svaret, som tyvärr innebär avslag på krisstöd till kulturlivet. Du, Anna Starbrink, berättar om de åtgärder som kulturförvaltningen har vidtagit. De är desamma som jag beskriver. Det var i våras. De har gjort så mycket de kunnat utifrån sina förutsättningar, men kulturförvaltningen kan själv inte trolla fram pengar. Det måste till ett centralt beslut om ekonomisk förstärkning. Du framhåller också att varje budget för regionen innefattar en kulturbudget, och konstigt vore det annars. Det tråkiga är att ni i majoriteten inte ökar den budgeten alls för nästa år, inte med ett enda öre, vilket innebär en stor minskning av resurserna. År 2021 kommer att bli ett extremt svårt år för kulturen. Det tror jag att vi kommer att prata mer om i budgetdebatten.

Interpellationen handlar om behovet av krisstöd *nu* till en bransch som blöder överallt. Kanske kan de stora institutionerna komma att överleva med statligt stöd, men den privata kulturen, det fria kulturlivet, står på randen till konkurs. Det drabbar väldigt många enskilda personer, och värst drabbas frilansare och de med eget företag. Var tredje musiker i landet har uppgivit att de kommer att byta yrke. Teatrarna säger upp kontrakten, museerna får inga intäkter, samlingslokaler, bildningsförbund går på knäna. En stor del av höstens föreställningar i skolor är avbokade, skolbarnen kan inte komma in till kulturen och så vidare.

Kulturen är alltså inte bara en del av välfärden och demokratin. Den är också en näring som sysselsätter tusentals personer i vår region. Någon i branschen sade häromdagen: Vi vår väl se när det blir valrörelse och politiken vill hålla tal, då finns det kanske inga ljudtekniker kvar. Så illa är det. Pandemin har inneburit att politiken på andra områden tillfört nödvändiga extraresurser, men här har det bara blivit den pott som kom i våras och som var på 6,4 miljoner. Man sökte för över 30 miljoner. Det gällde april och maj. Vi kan inte lita enbart till staten. Jag tycker att det vore skamligt om Sveriges största region, största arbetsmarknad för kulturen, inte skulle kunna avsätta ett enda öre för att rädda kulturlivet. Ett annat uttalande från en kulturutövare är: I stället för att ge samhället hopp och anledning att härda ut, vilket är det som kulturen gör, står nu en orimligt stor del av en hel bransch utan jobb, utan stöd och utan lön — och de kommer inte att överleva.

Vad tycker du om det, Anna?

Anförande nr 2
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack, Ann Mari Engel, för din fråga om kulturlivets situation i dessa förfärliga pandemitider. Jag tror att vi alla är medvetna om hur hårt pandemin har slagit inte bara mot sjukvården utan naturligtvis också mot enskilda människor, särskilt de som drabbats eller till och med mist sitt liv eller någon nära anhörig.

Kulturlivet är hårt drabbat, och näringslivet, de små företagen runt om i vår region, är hårt drabbat. Det kan man se bara genom att ta en promenad till exempel genom Gamla stan; man ser vilken förändring det är. Det görs stora insatser från såväl staten som regionen och kommunerna för att stötta och hjälpa så att vi ska klara oss ur krisen så gott det går. Så har vi även gjort i Stockholm. Kulturnämnden har fattat viktiga beslut under våren för att underlätta tillvaron för kulturlivet. Man har, som du var inne på, haft ett särskilt kulturstöd med 6,4 miljoner för att hjälpa kulturlivet. Man har gjort insatser för att skydda dem som inte kunnat bedriva sin verksamhet som det var tänkt, exempelvis genom att låta bidrag ligga kvar även om verksamheten inte har kunnat utföras. När det gäller studieförbunden ska 2020 års verksamhetsvolymmål inte vara det som lägger grunden för stödet utan i stället gäller det att hitta andra mer rimliga sätt att fördela medel. Jag tycker att det är viktigt att kulturnämnden gör dessa insatser.

Jag önskar att vi hade en kassakista för nästa år som aldrig tog slut, men så ser det inte ut. Jag tror att vi alla vet vad vi är på väg mot. Ett väldigt tufft år väntar med en stor vårdskuld, med stora kostnader och små intäkter för kollektivtrafiken, mycket viktiga verksamheter i vår region som vi måste se över. Alla kommer att få lov att bidra för att vi ska få ihop vår ekonomi nästa år. Det är naturligtvis inte alls roligt, men det är viktigt. Och det är alldeles, alldeles nödvändigt att vi tar ansvar för att vår totala ekonomi ska gå ihop i vår region och att vi inte lämnar över underskott och skulder till kommande generationer. Det betyder att det, tyvärr, bara är två nämnder som kan få utökade budgetar nästa år och det är trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Det är en bedömning att vi måste säkerställa dessa verksamheter så att man kan hjälpa människorna att få vardagen att fungera. Övriga delar i vår region kommer att få jobba med att få budgeten att gå ihop eftersom uppräkningen inte finns. Det är den tuffa verklighet vi lever i.

Anförande nr 3
M a r i t N o r m a s d o t t e r (V): Ordförande, ledamöter och webbtittare! Coronaepidemin har satt mycket av vårt samhälle på sin spets, inte minst vårt kulturliv, men vi har sett att det funnits behov av det. Jag skulle vilja säga att kulturlivet är en viktig del av vår folkhälsa. Att få uttrycka sig, att få skratta, att ha en terapeutisk miljö och få känna glädje och sorg, ja rent av få känna igen sig i en

medmänniska, är faktorer som är helande och främjande för både livskvalitet och hälsa. Kulturen är en viktig del av det. Ett gott skratt förlänger livet är inte längre bara ett talesätt, utan det finns forskning om och evidens för det. Just av dessa orsaker är det bedrövligt att den styrande majoriteten inte är mer angelägen om att skjuta till mer medel för att rädda kulturlivet.

Vi har sett hur viktigt det varit för våra äldre att fria teatergrupper kommit och uppträtt på gräsmattan utanför äldreboendena. Många gånger har de gjort det ideellt, men även de är i behov av att kunna betala hyran och köpa mat. Inom slutenpsykiatri och beroendevård behöver vi ett utökat kulturliv, inte ett nedbantat. Där är behoven stora.

Återigen prioriterar den styrande majoriteten aktieägarna i stället för patienterna. Ni öser ut pengar till Doktor Kry men har svårt att lägga en bråkdel av pengarna på kulturlivet. Det tycker jag är bedrövligt. Jag önskar att vi kunde se en utökad kulturbudget.

Anförande nr 4
Cecilia Elving (L): I sådana här debatter tror jag att det alltid är roligare att vara vänsterpartist, för då har man alltid många fler miljoner, om inte miljarder, att fördela. Frågan är om skattebetalarna håller med om den prioriteringen. De facto har vi inte bantat ned på kulturen i dessa tuffa tider, utan vi har kunnat fortsätta att ge alla stöden. Trots att verksamheter inte blivit av har vi haft en mycket generös syn på det och en flitig dialog med kulturutövarna i regionen, vilket varit väldigt uppskattat. Vi har under den här perioden fått mycket positiv feedback på hur framför allt kulturförvaltningen hanterat detta och den dialog som varit.

Precis som Anna Starbrink beskrev har mycket skett till stöd för kulturen under den här perioden. Självklart hade jag inte velat ha nolluppräkning på kulturbudgeten, men läget är som det är. Det är inte så att vi kommer att dra ned på de stöd som finns, utan vi fortsätter trots den här tuffa tiden att dela ut stöd på många olika sätt och till många olika aktörer och på så sätt varje dag stötta kulturen i vår region.

Det finns mycket att vara stolt över. Självklart vill jag nämna Konserthuset och hur de breddat sin verksamhet. De når ut till många fler än tidigare genom sina fantastiska digitala satsningar.

Den filmsatsning vi gör är oerhört glädjande och verkligen efterlängtad. Det borde ha skett för länge sedan. Det känns jätteroligt att vi nu tar ett grepp om det.

Vi fortsätter ett mycket ambitiöst arbete med en folkbildningsstrategi och med en idrottsstrategi. Vi ser över stödet till både ungdomsorganisationer och studieförbund för att hela tiden se hur vi bättre kan jobba för kvalitet i kulturlivet i vår region.

Anförande nr 5
Ann Mari Engel (V): Det är bra med strategier, Cecilia, men det är svårt att överleva på dem. Vi pratar om vilka behov det finns i regionen. När det pratas om kultur får man alltid ta bort ett par nollor. Det är 0,5 procent av regionens budget som går till kultur, och det är en signal om att man inte tycker att det är särskilt viktigt.

Cecilia säger att det är roligare att vara vänsterpartist i samband med budgeten. Det är alltid roligare att vara vänsterpartist, och ännu roligare hade det varit om vårt budgetförslag hade gått igenom. Anledningen till att vi har mera pengar att fördela är att vi har en omfördelningspolitik. Vi tar pengar från sådant som vi tycker är onödigt och slösaktigt, där man öser ut pengar på konsulter och privata bolag, och lägger på sådant som vi tycker är viktigt. Dit hör till exempel kulturen.

Jag ska ge ett exempel på hur det ser ut — Folkoperan. Det är en av stockholmarna mycket älskad scen. De har en väldigt bred publik, såväl barn och unga som vuxna. De har haft en renovering och öppnar nu. De har premiär den 14 oktober efter månader av förberedelser och med många artister från olika delar av landet som bosatt sig här för att spela. De kan spela åtta föreställningar i oktober. Sedan lägger de ned och säger upp all sin personal. De kan inte bedriva verksamhet under

de förutsättningar som är nu. Det blir en personlig ekonomisk katastrof för många, och för stockholmspubliken blir det en stor förlust. De vet inte när eller om de kan öppna igen. De har fått ett litet statligt krisstöd. Men tycker man inte att regionen och kommunen kunde slå sig ihop och hjälpa till med att exempelvis bidra till hyran? Många kulturlokaler kommer att gå förlorade under den här tiden.

Det tar lång tid att bygga upp en verksamhet, men det går fort att riva ned den. Jag tycker därför att regionen måste ta ett djupare grepp om detta och se hur vi kan rädda kvar kulturlivet till stockholmarna i regionen.

Anförande nr 6
Märta Martin-Åkesson (C): Vi har hört hur otroligt viktig kulturen är, och det är väl ingen som säger något annat. Det finns såklart jättemycket som vi skulle vilja skjuta medel till, för det är många som är i behov av det i den krissituation som vi befinner oss i. Men vi har också hört Anna föredra att vi bara har två nämnder som får en uppräkning i år och att alla vi andra helt enkelt måste göra vad vi kan med de medel som finns att tillgå.

Kulturen är oerhört viktig inte bara för dem som jobbar inom sektorn. Stockholms Handelskammare gick i september ut och sade att den sista juli hade antalet arbetslösa inom kultur, medier och design i Stockholm ökat med 118 procent. Det kan jämföras med att arbetslösheten i riket ökat med i snitt 80 procent. Det är alltså en otroligt stor skillnad.

Vi kan även titta på de näringar som byggs upp runt kulturen. Vi har servicenäringar där vi anställer unga, där vi anställer dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. De drabbas också oerhört hårt av detta. Det är ingen tvekan om att det här inte skulle vara någonting som vi alla inser är otroligt viktigt för regionen i dess helhet, för näringslivet i dess helhet och för regionens attraktionskraft i dess helhet.

Med det sagt tycker jag att det lite grann är att negligera de insatser som faktiskt görs med de medel som finns och säga att det inte satsas någonting över huvud taget på kulturen. Det gör vi, vi ser det, men vi har oerhört begränsat med resurser i år. Det tror jag att alla verkligen kan förstå.

Anförande nr 7
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag gläder mig åt att Ann Mari Engel har en mycket mer positiv syn på privata kulturföretagare. Den synen är väldigt positiv till skillnad från när läkare, sjuksköterskor och andra startar företag. De ska hånas på något sätt. Jag förstår det inte.

Men för att återgå till frågan om pandemin och kulturlivet i Stockholm menar jag att det blir en viktig uppgift för kulturnämnden inför bidragsgivning nästa år att se över hur man ska kunna använda resurserna på ett sätt som kommer kulturlivet till del och minimerar skadan av pandemin. Men det måste ske inom de ramar som vi har ekonomiskt utrymme för. Jag tycker att det är en rimlig prioritering som den styrande majoriteten gör när vi fördelar en stor del av pengarna till hälso- och sjukvården och en del naturligtvis till trafiknämnden. De verksamheterna är helt avgörande för människorna här och nu.

Kulturen är avgörande för människors välbefinnande, och därför är det viktigt att de resurser som finns används på ett klokt sätt för kulturlivets del.

Anförande nr 8
Ann Mari Engel (V): Både kulturlivet och dess väldigt stora publik är innerligt trötta på att bara få vackra ord. Majoriteten kan tala om hur otroligt viktigt och bra det är, men några resurser får man inte. Sedan finns det kanske inte så mycket att prata om när kulturlivet inte kan överleva.

Jag ska försöka förklara för dig, Anna, varför vi säger att det är viktigt med det privata inom kulturen. Det finansieras ju inte med allmänna medel. Det konstiga med vår privatiserade sjukvård

är att den ska finansieras med allmänna medel. Det är inte så att vi öser in pengar från regionen till de privata kulturutövarna. Det är skillnaden. Därför tycker vi att den prioritering som ni gör när det gäller sjukvården är väldigt underlig. Ni börjar inte med vad som är behoven och sedan finansierar dem, utan ni börjar med etableringarna och finansierar dem oavsett.

Kulturen kommer vi att återkomma till i budgetdebatten eftersom ni här har bekräftat att ni inte kommer att ge ett enda öre ytterligare till kulturen och inte heller ge något krisstöd.

Anförande nr 9
Regionrådet Starbrink (L): Vi satsar rätt stora summor pengar på vår regions kulturliv, och det ska vi fortsätta att göra. Det är alltså en liten uppräkning som uteblir i år eftersom kulturnämnden, precis som alla andra nämnder, får stå tillbaka. Det gäller även hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden, som inte alls får full täckning för sina kostnader.

Sedan kan jag konstatera att du har väldigt dimmiga begrepp om hur hälso- och sjukvården styrs och fördelas. Det är patienternas egna val som avgör vart resurserna går. Jag förstår att det är helt främmande för dig, men det är en viktig och bärande tanke att man ska få välja vård — liksom kulturupplevelser.

Anförande nr 10
Cecilia Elving (L): Vi behöver se det här som en helhet. Det är märkligt att säga att det inte satsas några pengar över huvud taget när det är en historisk satsning på kulturen från den budget som Liberalerna och Centerpartiet precis har förhandlat fram tillsammans med regeringen. Det är enormt stora pengar som satsas och som kommer kulturen till del.

Vi kommer i regionen, precis som Anna Starbrink sade, att fortsatt satsa mycket pengar på kulturen. Det som däremot inte sker är en uppräkning av de pengar som vi satsar, men väldigt mycket pengar kommer kulturen till del i form av en mängd olika stöd. Det är historiskt stora medel som nu kommer.

Anförande nr 11
Marit Normasdotter (V): Jag blir lite förvånad när ni börjar prata om att det är jättestora pengar som vi lägger på det här. Vi pratar som sagt om 0,5 procent av vår budget, ungefär 500 miljoner! Det är absolut inte stora pengar på det sättet.

Dessutom har vi nu hört i nyheterna överallt att kulturlivet går på knäna. De behöver ett tillskott. Det skjuts till extra krispengar. Det kommer ju krispengar från regeringshåll, så varför ska vi inte lägga mer pengar på det här, när regionen kan lägga 50 procent extra till Kry för att de ska etablera sig för den friskaste delen i Stockholm? Varför kan man då inte lägga pengar på kulturlivet som är en viktig del för att främja folkhälsan?

Anförande nr 12
Leonid Yurkovskiy (SD): Jag tänker fråga interpellanten vad det är man anser vara en rimlig gräns för hur mycket bidrag som regionen ska ge. När blir bidraget tillräckligt?

Som vi har hört i debatten har vi fått stöd från regeringens håll. Det är faktiskt så att kulturnämnden också har gett stöd i den här situationen. Samtidigt befinner sig alla nämnder i en situation där man ska effektivisera, där man ska spara pengar. Vi vet inte hur länge den här krisen kommer att pågå, och alltså inte hur länge det här stödet kommer att behövas. Faktum är att den situation som kulturlivet upplever är en följd av nationell politik med begränsningar.

Därför undrar jag naturligtvis vad Vänsterpartiet anser är en rimlig gräns att sätta, när bidragen inte längre ska fortsätta att betalas ut utan något motprestationskrav eller konkreta mål för vad det är man försöker uppnå.

O r d f ö r a n d e n : Jag kommer att låta Ann Mari Engel få ytterligare ett anförande om en minut.

Jag vill bara generellt konstatera att vi förde en del diskussioner kring det här vid förra sammanträdet. Nu kom en rak fråga till interpellanten och därför kommer jag bereda interpellanten möjlighet att svara på den frågan.

Men det är också er uppgift i fullmäktige att konstatera att övriga talare har haft sina inlägg enligt reglerna. Om ni då inte går till personangrepp eller ställer raka frågor utan håller er till retoriska resonemang så är det så att retoriska resonemang inte ger möjlighet till fler inlägg i debatten. En rak fråga däremot ger möjlighet till ytterligare ett inlägg, för då tycker jag att man ska få svara. Var så god, Ann Mari Engel, Vänsterpartiet!

Anförande nr 13
A n n M a r i E n g e l (V): Det var en typisk fråga från SD. Den handlar om exakt vilken summa vi tycker är rimlig.

Jag tycker att det är rimligt att fortsätta att ge ett krisstöd så att kulturlivet kan fortsätta att leva. Du kommer att få läsa i vårt budgetförslag hur mycket vi tillför i den ordinarie budgeten. Nu gäller det krisstöd. Det tycker jag att vi ska ge så länge det behövs.

Vi har inte sagt att bidrag ska ges utan motprestation. Jag förstår däremot, eftersom ni skär bort väldigt stora delar i ert budgetförslag på den statliga nivån, att er politik går ut på att ta bort pengar från folkbildning och kultur. Det gör inte vi.

Vi tycker att det är rimligt att stödja kulturen så att den har möjligheter att överleva. Vi värnar väldigt mycket om demokratin och yttrandefriheten där kulturen går i spetsen.

Anförande nr 14
G a b r i e l K r o o n (SD): När den första coronavågen nu är över så är det hög tid till eftertanke rörande frågan om hur vår sjukvård har klarat den här tuffa uppgiften.

Region Stockholm har varit hårdast drabbat av alla regioner i hela landet med närmare 23 000 covid-19-fall, varav 2 400 dödsfall.

En omfattande andel av covid-19-fallen kan kopplas direkt till de kommunala vård- och omsorgsboendena för äldre med kognitiv svikt eller demens. Den kommunalt bedrivna vården sköter bara insatser upp till sjuksköterskenivå medan Region Stockholm ansvarar för själva läkarinsatserna på de särskilda boendena. I Region Stockholm sköts de här läkarinsatserna av så kallade SÄBO-läkare genom SÄBO-avtal. En majoritet av de äldre som bor på de särskilda boendena är listade på två stora privata aktörer, nämligen Familjeläkarna i Saltsjöbaden och Capio Legevisitten AB. I samband med att Socialstyrelsen lämnade sina rekommendationer och kommunen beslutade om besöksförbud gick SÄBO-läkarna över till en större andel digitala vårdkonsultationer för äldre, alltså vårdkonsultation på distans.

Samtidigt började allt fler äldre och anhöriga vittna om brister vid övergångar från kurativ till palliativ vård, alltså till vård i livets slutskede. Ett exempel är den uppmärksammade berättelsen om Jan Andersson som var 81 år gammal och som fick palliativ vård efter att ha insjuknat i covid-19. Denna vård påbörjades genom att SÄBO-läkarens telefonkonsultation med äldreboendet skedde utan att informera vare sig Jan eller hans anhöriga. Beslutet om att Jans liv inte var värt att förlängas fattades alltså på distans. Ett annat fall var Moses Ntanda som i likhet med Jan erhöll beslutet per telefon, utan att anhöriga hade informerats. Och sedan dess har allt fler fall uppmärksammats.

Dagens Nyheters granskning visade att var femte person av alla äldre på boenden i Stockholms län smittades av coronaviruset, och 7 procent avled. Stockholm bedöms ha dubbelt så hög dödlighet i denna sjukdom som resten av landet, sett som andel av befolkningen.

Med anledning av de här ganska seriösa siffrorna och siffrorna som skiljer Stockholm från resten av Sverige vill jag ställa ett antal frågor till regionrådet om hur hon anser att hanteringen av äldre med covid-19 på särskilda boenden har hanterats.

Anförande nr 15
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium och ledamöter! Gabriel Kroon har ställt en rad frågor om smittspridningen på särskilda boenden.

Det stämmer att regionen är ansvarig för särskilda läkarinsatser på de här boendena. Det är inte bara två aktörer utan nio godkända vårdgivare på de särskilda boendena. Detta vill jag ska vara väldigt klart och tydligt.

Det stämmer också att Region Stockholm drabbades tidigt och väldigt hårt av pandemin, och vi var en av de första regionerna som konstaterade att vi hade allmän spridning i samhället av det här viruset.

Tyvärr ser vi nu hur spridningen av smittan åter har tagit fart. Frågan om regionens insatser och om hur sjukvården fungerade under pandemin behöver granskas. En sådan granskning behöver få ta lite tid. Jag hoppas att Gabriel Kroon förstår och håller med om det.

Det är bra att frågan analyseras utifrån olika perspektiv och utifrån olika instanser. Det finns anledning att vara självkritisk. Att vi inte lyckades skydda de äldre bättre under pandemin är mycket, mycket allvarligt. Som jag berör i mitt interpellationssvar har regionen tillsatt en granskning av läkarinsatserna på de särskilda boendena. Det kommer att ske en uppföljning av ungefär 250 journaler över de individer/patienter som avled under pandemin och som hade sin bostad på ett särskilt boende. Utöver detta kommer statistik som redan finns inrapporterad i valdatabasen att analyseras noggrant.

När granskningen är klar kommer vi att ha tydliga underlag för att kunna sätta in åtgärder. Genom granskningarna kommer vi att få reda på vilken öppen- och slutenvård enskilda individer har fått och använt under pandemin.

Vi i regionen samarbetar också med bland annat Stockholms stad för att få mer kunskap om smittspridningen på SÄBO:na. Det pågår en fördjupad granskning av två stadsdelar i Stockholms kommun. Frågan utreds, som ni också känner till, på nationell nivå. Inspektionen för vård och omsorg har inlett en större nationell tillsyn, och i juli meddelade IVO att myndigheten går vidare med en fördjupad granskning av 90 särskilda boenden runt om i landet, varav 15 finns i Region Stockholm.

Gabriel Kroon har också ställt ett antal väldigt detaljerade frågor om läkarinsatserna på särskilda boenden, hur många beslut om palliativ vård som har kommunicerats via telefon, hur många äldre som har fått palliativ vård utan att nära anhöriga involverats och också ställt särskilda frågor om enskilda individer. Jag kan säga att jag inte kan svara på de frågorna här i dag, vi har inte hela bilden klar för oss. Delar av frågorna handlar inte heller om politiska bedömningar.

Som jag sade inledningsvis pågår flera granskningar. Om det har skett felaktigheter beträffande flera patienter så ska det naturligtvis granskas och handläggas enligt ordinarie rutiner. Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 16
B e n g t L a r s s o n (V): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte om ni hann läsa DN i morse. DN har en lång artikel som heter Varför fick de äldre dö utan läkarvård? Varför har så många äldre stockholmare tillåtits dö utan läkarvård under coronapandemin?

Om man läser den här artikeln, och utgår från att det som beskrivs är sant, så visar det på en icke fungerande organisation under pandemin. Det visar på en organisation där den ena inte vet vad den andra gör. Samtidigt fattas beslut, oklart var.

Det här är naturligtvis väldigt oroande.

Vänsterpartiet har ju tidigare, före pandemin, påpekat brister både i regionens organisation när det gäller vården av äldre och i kommunernas organisation och framför allt samverkan mellan de här två organisationerna.

Det som beskrivs i artikeln är som sagt var mycket oroande. Nu är det väl bra att regionrådet har tagit initiativ tillsammans med statliga myndigheter till att granska det som har hänt. Men det jag saknar är också någon form av tidsplan eller i alla fall mål för när granskningarna ska vara klara. Detta tycker jag att regionrådet skulle kunna återkomma med besked om.

Anförande nr 17
Henrik Åkerlund (SD): Ordförande, fullmäktige! De höga dödstalen i covid-19 på de kommunala vård- och omsorgsboendena i Stockholm är en tragedi för oss alla, men särskilt för de avlidnas anhöriga. Brist på skyddsutrustning för personalen, okontrollerad smittspridning mellan patienter och avdelningar på grund av avsaknad av tydliga rutiner under pågående pandemi. Detta är några exempel på brister som förekom på äldreboendet Fruängsgården i stadsdelen Hägersten–Älvsjö där jag själv verkar som ledamot i stadsdelsnämnden.

En annan akilleshäl som jag själv valt att lyfta med detta och som varit omdiskuterad är frågan om huruvida den medicinska behandling som erbjöds våra äldre har fallit väl ut bland våra smittade äldre. Mig veterligen, som själv har behandlat flertalet covid-sjuka patienter under pandemin, är det så att syrgasbehandling är den basala behandling som ska ges och erbjudas smittade äldre om de har påtagliga symptom som andningsbesvär. Jag menar att granskningen från Inspektionen för vård och omsorg som regionen ämnar delta i är av fundamental betydelse för att på något sätt klargöra vilken medicinsk behandling som administreras till patienterna, i synnerhet när det gäller patienter som varit i en palliativ fas.

Jag anser att det minsta vi kan göra här från regionens sida är att ta reda på vad som faktiskt har gått fel och att om möjligt ge våra drabbade anhöriga någon form av upprättelse.

Anförande nr 18
Gabriel Kroon (SD): Jag vill börja med att påpeka att regionrådet Ella Bohlin menar att detta inte är en politisk bedömning, men jag hävdar att det alltid är ett politiskt ansvar.

Jag kan självklart tycka att det är positivt att Region Stockholm tillsätter två utredningar kort efter att den här diskussionen har uppdagats. Förhoppningsvis kommer de att leda till nya insikter som tillsammans med IVO-granskningen om dödligheten inom de kommunala boendena kommer att leda till nya kunskaper och rutiner. Jag vet att den blågröna majoriteten säkert kommer att lyssna och ta till sig utredningens förslag till åtgärder. Samtidigt är jag faktiskt oroad över att vi tillsätter en utredning först efter att många anmälningar har kommit in som påpekat att uppenbara felaktigheter har begåtts. Det är kanske positivt för att förbättra vår sjukvård i framtiden men det misstag som har skett har faktiskt kostat flera människor livet.

Vissa av våra äldre, likt Jan och Moses, hade släktingar som kunde ta strid för deras rätt att leva, men många hade inte det. I de fallen känner vi inte ens till vilka de är eller vilka fel som har begåtts. Vi känner inte till hur de ensamma äldre utan anhöriga eller närstående har behandlats, och de här personerna kommer med största sannolikhet att falla i glömska när de inte syns i statistiken och när ingen kan föra deras talan. Det är oroande.

Jag vill återkomma till att jag vet att majoriteten ändå vill väl. Man vill säkerställa god sjukvård för våra äldsta och en värdig ålderdom, men tyvärr skapar man återigen sjukvårdssystem och

incitament som leder till motsatsen. Alltför lite tid och resurser riktas till våra äldsta och multisjuka. I stället råder en ensidig fixering på tillgänglighet och ofta på enkla besök hos patienterna. I den här frågan måste vi ta ett helhetsgrepp efter utredningen som inte bara handlar om de särskilda boendena utan om hela vårdkedjan för de äldre för att ändra vårt fokus till att bekämpa multisjukligheten och de kroniska sjukdomarna.

Anförande nr 19
M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige! KD har haft hög svansföring vad det gäller äldrefrågor och frågor om äldres väl och ve. I praktiken har de dock svikit de äldre. Det ser man i de här dödstalen i Stockholmsregionen. KD ansvarar för äldrevården i Stockholms kommun, den största kommunen i regionen, och ni har haft makten i den här regionen i snart fyra mandatperioder.

Av den här artikeln i DN verkar det som att ni avsäger er ert ansvar, det ser man när man läser den. Tjänstemän skyller på politiker, politiker skyller på tjänstemän. Man vet inte vem som styr, vem som ansvarar.

När man ändrade riktlinjerna för vilka som skulle kvalificera sig för vård för covid-19-symptom så utgick man från en skala, en så kallad skörhetsskala. Om en person hade poäng mellan 5 och 9 så diskvalificerades den här personen från vård utan någon föregående medicinsk bedömning.

Jag hoppas att alla de här utredningarna, dels de egna, dels IVO:s utredning, får politiska konsekvenser. Ni har misskött era åtaganden katastrofalt för de äldre mest sköra och utsatta personerna i vår region!

Anförande nr 20
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, kära ledamöter! Jag vill först bemöta det som Mehdi beskriver.

Som du mycket väl känner till, och som jag tror är uppenbart för alla, är att inga politiker har suttit i den särskilda sjukvårdsledning som du har refererat till under de värsta faserna under pandemin. Där har man gjort medicinska bedömningar. Det du beskriver, den här skalan, utgick från ett katastrofläge.

Det är självklart så att individuella bedömningar ska göras, och detta har man också i möjligaste mån försökt upprätthålla, men både Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen gick tydligt ut med beskedet det fanns behov av att minska besöken på äldreboendena. Det tolkades av SÄBO-aktörerna på så sätt att man även skulle minska de fysiska läkarbesöken hos de äldre. Därför har bedömningar skett via länk, via telefon och via video. Det är precis detta som vi ska granska nu.

Jag tror att ni, om ni läser vårt budgetförslag för år 2021, kommer att se att vi är fast beslutna att gå till botten med detta. Det finns ett särskilt uppdrag till hälso- och sjukvårdsförvaltningen att se över organisationen för SÄBO. Syftet är att möjliggöra bättre vård på särskilda boenden i regionen genom stärkt kontinuitet samt förbättrat och mer kvalificerat medicinskt omhändertagande.

Utifrån de lärdomar från pandemin som vi har fått så ska läkarinsatserna utvärderas.

Jag vill åter en gång påminna om att det här är ett helt nytt virus. Det är en helt ny sjukdom. Det är en situation som vi inte har varit med om förut. I det läget är det väldigt svårt att orientera sig. Det är oerhört viktigt att vi nu granskar de läkarinsatser som har skett och som görs både genom våra egna granskningar och, som jag också berättade om, genom en särskild granskning som vi gör tillsammans med två stadsdelar i Stockholms kommun, men också genom den nationella granskningen.

Angående tidsplan och agenda vill jag säga så här. Jag skulle gärna vilja att det här var klart i morgon, men arbetet behöver verkligen få ta lite tid. Jag ser ändå att hälso- och sjukvårds-

förvaltningen arbetar så snabbt de bara kan med den här frågan. Jag hoppas att vi ska kunna få resultaten inom kort.

Såvitt gäller frågan om IVO:s tidsplan så är det en fråga som jag tyvärr inte kan svara på.

Anförande nr 21
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande och ledamöter! Den här frågan diskuterades även på förra regionfullmäktigesammanträdet, då man även från majoritetens sida aviserade de här utredningarna som inte hade beslutats i något politiskt organ utan som förvaltningens tjänstemän själva hade fattat beslut om. Bra, tycker vi, att man utreder.

Jag är dock bekymrad om det är så att de här utredningarna egentligen ensidigt kommer att fokusera på riktlinjerna, på frågan om hurdana prioriteringsriktlinjerna var. Det är nog rimligt att studera på den saken. Vi vet också att en del av de här riktlinjerna har varit sekretessbelagda, vilket är jättekonstigt, men när en journalist sedan kontaktade regionen så blev riktlinjerna offentliga.

Jag tycker att man måste få studera strukturen för hur läkarstödet och den medicinska kompetensen tillhandahålls äldre i den här regionen. Då tycker jag att man måste fråga sig om det är rimligt att vi har en struktur där det är två läkarbolag som ansvarar för läkarinsatserna på våra äldreboenden. Varför har vi inte, som i andra regioner, vårdcentraler som har det specifika uppdraget. De känner sina patienter, där har man ett område som man ansvarar för?

Varför är vår modell så mycket bättre? Varför ligger den avancerade hemsjukvården i ett vårdval helt utanför det övriga vårdsystemet som gör att ingen har någon kännedom om de andra? Ni säger ju annars att äldre ofta ska slippa åka till akuten, och då måste ni ju rimligtvis ha en vårdstruktur som gör att det blir möjligt att få medicinsk vård på det ställe där man är. Det kan man inte. Man kunde inte få det före pandemin och man kan inte få det efter det att pandemin bröt ut, för ni har inte ändrat någonting i strukturen.

Det är detta som jag hoppas att de här utredningarna utmynnar i: fokus på strukturförändringar, för där sitter det politiker som kan bestämma.

Anförande nr 22
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Det här är väl en oerhört viktig diskussion som vi måste föra och kanske helst i ett tonläge där vi är lite ödmjuka och resonerande. Jag känner mig i alla fall väldigt ödmjuk inför allt som jag har varit med om under den gångna våren.

Jag välkomnar de utredningar som görs, både de som görs på nationell nivå och de initiativ som vi själva har tagit här i regionen. Sammantaget tror jag att vi kommer att få en ganska bred bild, och jag hoppas som du, Jonas, att vi ska få studera strukturer och hur vi kan förändra och utveckla vårt sjukvårdssystem här i Stockholm. Vilka har våra styrkor varit och vilka har våra svagheter varit?

Jag tror att en styrka är vår väl utbyggda geriatrik som verkligen har stöttat och hjälp väldigt många människor under den här perioden. Jag tror att det finns brister på andra håll när det gäller hurdan vår struktur är, och den frågan ska vi verkligen ta oss an.

Jag vill kommentera den artikel som man har refererat till här i dag. Jag tycker att beskrivningen i den artikeln inte överensstämmer med min bild av hur vi arbetade under våren och den information som vi hade – inte heller beskrivningen om var beslut bör fattas.

Jag tycker att det är rimligt att professionen fattar de medicinska besluten, naturligtvis i mötet med den enskilda patienten, men också när det gäller hur man bör hjälpa olika patienter på bästa sätt.

En viktig inriktning har under lång tid varit att vi ska undvika att sköra äldre transporteras per ambulans till våra stora skutmottagningar. Vi vill hellre se att man får hjälp där man befinner sig, i sitt eget boende. Det är också därför som vi har byggt ut till exempel jourläkarbilsverksamheten. Vi

vill också att äldre ska få komma direkt till en geriatrisk mottagning där de kan få adekvat hjälp utan att behöva passera en stor akutmottagning.

Jag tycker att det är viktigt att vi för resonemangen om hur vi kan stärka vården och att vi självkritiskt funderar på frågan om ifall vi kunde ha agerat annorlunda. Det tror jag att de här utredningarna som nu görs kommer att ge oss ett väldigt viktigt underlag för.

Anförande nr 23
Mehdi Oguzsoy (V): Ordförande! Problemet är att man inte har gjort någon medicinsk bedömning. Det har inte förekommit någon medicinsk bedömning när man har bestämt sig för att diskvalificera vissa äldre från vård. Det enda som de har kunnat söka vård för är, enligt de här riktlinjerna som man har fattat beslut om, att de får någon fraktur. Då kanske de får åka in.

Det här med att man ska vara restriktiv med besök på äldreboende gäller väl inte om de äldre människorna behöver vård, akutvård? Det gäller kanske främst onödiga anhörigbesök till exempel. Långt ifrån alla har anhöriga som ombud som kan föra deras talan för att de ska få adekvat vård.

Jag tycker att ni ska ta ert ansvar och erkänna att ni har misslyckats totalt med att hantera den här frågan.

Anförande nr 24
Petra Larson (S): Fru ordförande! Den här krisen visar tydligt att vi behöver stärka läkarna på våra särskilda boenden och den medicinska kompetensen där. Tyvärr har ju den här vården för våra mest sköra äldre nedprioriterats under många år av de styrande. Om större resurser hade gått till läkarvården så hade vi kunnat rädda fler liv.

Anförande nr 25
Susanne Nordling (MP): Fru ordförande, fullmäktige ledamöter och åhörare! Att våra allra mest sköra äldre drabbades hårt är ingenting annat än en tragedi. Från Miljöpartiets sida följer vi och följde rapporteringen. Särskilt viktiga kommer de utredningar att vara som avser den medicinska vården för äldre på särskilda boenden. De har redan inletts.

Vi kommer givetvis att behöva studera förutsättningarna för att våra verksamheter, alltså vårdverksamheter, att kunna utföra sitt arbete. Men vi behöver också titta på hur samarbetet fungerar mellan kommun och region för att de sköraste patienterna och vården av dem ska kunna stärkas ytterligare.

Vi behöver säkerställa och förbättra strukturer och beslutsvägar vid kris, för det är ju så att vi använde oss av RSSL väldigt tidigt i pandemin, helt i enlighet med våra krishandlingsplaner.

Vi har aldrig tidigare upplevt en pandemi. Hur ska vi jobba framöver? Hur ska vi ta hand om dem som drabbas mest av en pandemi eller en annan kris? Det här är frågor som vi verkligen behöver ta itu med framöver och säkerställa att ingen hamnar i kläm och att det aldrig finns en tvekan om att det är de som behöver vården mest som också får tillgång till den mest och först.
Den tragedi som pandemin har inneburit för väldigt många får inte upprepas. Vi behöver göra allt vi kan för att motverka sådana situationer som kan komma att uppstå. Problematiken är givetvis hela tiden att man visserligen kan krishantera i förväg men man vet inte hur krisen ser ut. Där blir de nya utredningarna från såväl IVO som regionen väldigt viktiga.

Anförande nr 26
Christine Lorne (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag instämmer med det som Ella sade inledningsvis. Att vi inte lyckades skydda våra äldre bättre är jättetragiskt. Det bär vi alla med oss. Det handlar både om hur regioner och kommuner agerade och om hur fördelningen av skyddsmateriel såg ut. Hur kunde det komma sig att regioner som inte hade ens ett enda fall av

covid-19 fick mer skyddsutrustning än de kommuner som stod mitt i det hela? IVO granskar som sagt detta brett, och så länge det granskas kommer vi att få svar, menar jag. Vi bär alla med oss detta.

Jag vänder mig lite mot det som Vänsterpartiets företrädare sade om avsaknaden av en medicinsk bedömning av de äldre som bodde på äldreboenden. Jag förutsätter att det har funnits en sjuksköterska på plats i dessa fall. Därmed görs en god medicinsk bedömning. Det är alltid sjuksköterskan som avgör när man till exempel behöver kalla dit en läkare. Att prata på telefon eller till och med att delta i ett digitalt möte med läkaren tycker jag inte innebär en total avsaknad av medicinsk bedömning.

Jag vill ta upp ytterligare något. Henrik berättade om när han hade jobbat med dessa patienter. Men när jag har jobbat med sådana patienter och man gav dödsdrogen morfin blev det plötsligt lättare att andas för dem. De fick en lugnare andning. Det förhåller sig alltså inte alltid så som det står i medierna.

Låt mig även göra ett medskick. All personal i vård och omsorg har gjort fantastiska insatser. Det låter lite som om vi glömmer bort det här när vi bråkar om våra riktlinjer, vad som har kommunicerats och vad som har stått i medierna. Personalen har gjort det mest fantastiska de kunnat utifrån de förutsättningar som har funnits. Men vi alla är förstås inne på att förstärka och göra det hela bättre framöver. Det vill vi.

Anförande nr 27
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter! Med de granskningar som vi nu har tillsatt visar vi, menar jag, att vi tar det här på största allvar. Den höga dödligheten på SÄBO är djupt olycklig.

Vad gäller tidsplanen har jag nu fått information om att journalgranskningarna ska vara klara i december. Detta gäller också statistiken från valdatabasen. Det är alltså inte långt borta.

Jag måste få kommentera det som Vänsterpartiets företrädare tar upp huruvida det har gjorts medicinska bedömningar. När en bedömning har gjorts av legitimerad personal är den ju medicinsk, oavsett på vilket sätt bedömningen har gjorts.

Återigen vill jag påminna om det budgetuppdrag som finns i koalitionens budget för 2021. Vi ska ge sjukvårdsförvaltningen i uppdrag att se över organisationen för SÄBO med syfte att möjliggöra bättre vård på särskilda boenden genom stärkt kontinuitet och ett förbättrat och mer kvalificerat medicinskt omhändertagande.

Anförande nr 28
G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vet att vissa av våra regionråd vill avskaffa regionerna på sikt. Det är såklart en god tanke. Det tycker även jag. Men faktum är att vi fortfarande har regioner och att vi fortfarande har folkvalda som är de högsta ansvariga i regionerna. Majoriteten har styrt mer eller mindre sedan 2006 och har egentligen utformat det här sjukvårdssystemet. Även om jag själv kan tycka att detaljstyre inte är något att eftersträva, så att politiker lägger sig i varje beslut, visar den DN-artikel som publicerades i dag tydligt att politikerna ibland inte ens förstår vad de beslutar över. Detta tror jag att vi behöver ta ett större helhetsgrepp om medan vi fortfarande har regioner. Vi måste förstå att de beslut som fattas ute i verksamheterna och effekterna av dem är – även om det handlar om enskilda misstag – ett resultat av de strukturer vi tar fram och av de strategier och mål vi har. Ett misstag på en enda vårdcentral kan aldrig ses enskilt utan måste ses i en helhet.

Anförande nr 29
J o n a s L i n d b e r g (V): Innan pandemin slog till hade vi en hel hög med olika utredningar, rapporter och revisionsgranskningar av vårt vårdsystem, och de har visat att vården av gruppen äldre och ofta multisjuka är underdimensionerad och splittrad. Den hänger inte ihop. Det var

egentligen inte så mycket ny information som kom om att vi med den splittrade strukturen inte lyckades ge dem bra medicinska bedömningar och medicinsk vård på plats. Jag är inte förvånad över att det blev så här.

Det finns dock två saker som jag tycker att alla partier här ska ta med sig. Det ena handlar om att vi måste, tror jag, ändra lagstiftningen nationellt sett så att det blir möjligt att anställa läkare inom kommunal verksamhet. Det är fullständigt bedrövligt att det ser ut som det gör nu, det vill säga att det är omöjligt. Det andra handlar om att vi i kommunerna måste jobba för en större sjuksköterskетäthet på äldreboenden. Detta kan ni lobba för.

Anförande nr 30
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Fru ordföranden! Jag måste få ägna mitt sista inlägg åt att bemöta påståendet att människor inte har fått en medicinsk bedömning. Det stämmer inte. Det som beskrivs i artikeln från i dag är viktigt att föra en diskussion om, men jag håller inte med om bilden. Jag uppmanar er alla att gå in på sll.se och läsa den redogörelse som finns från våra tjänstemän om hur man arbetar med dessa frågor.

Jag vill dessutom att alla ska veta att det i de riktlinjer som har funnits väldigt tydligt framgår att individuella bedömningar ska göras. Skattningsskalan finns till som ett stöd för personalen, inte som något slags facit. Den har inte diskvalificerat någon människa från vård. Andra saker kan visserligen ha skett, till exempel att man har gjort felaktiga bedömningar. Allt sådant behöver vi noggrant granska. Men påstå inte att våra medarbetare inom hälso- och sjukvården skulle slarva med patienterna på detta sätt! Det stämmer inte.

Anförande nr 31
A n n e - M a r i e S t r ö m b e r g (V): Jag kunde inte avhålla mig från att delta i denna debatt. Jag har tidigare huvudsakligen varit kommunalpolitiker och har därmed viss insyn i hur äldreomsorgen har fungerat.

Här talas mycket om att individuella bedömningar görs. Men man kan fråga sig *hur* dessa bedömningar görs. På ett äldreboende går det till så att när någon äldre människa där blir sjuk är det sjuksköterskan som tillkallar läkare, men det är läkaren som bedömer om det behöver göras ett fysiskt besök. Tyvärr har många läkare, däribland Familjeläkarna, ansett att det helst inte ska göras några fysiska besök över huvud taget. Då blir det bedömningar per telefon. Det handlar om individuella bedömningar av patienter som man vet väldigt lite om. Det kan möjligtvis också göras digitalt, och då blir det väldigt summariska bedömningar. Jag som lekman har svårt att förstå hur man kan ta på sig att ordinera palliativ vård per telefon för en patient som man känner väldigt lite. Det är inte mycket till individuella bedömningar.

Jag tycker i och för sig att det är sympatiskt att gamla multisjuka människor inte ska fraktas iväg till sjukhus. Men det förutsätter att äldreomsorgens boenden har både medicinsk kompetens och medicinsk utrustning i en helt annan utsträckning än vad som nu finns. Dagens vård- och omsorgsboenden är nämligen planerade för boende som är mycket friskare än vad de är som bor där nu. Kompetensen behöver alltså höjas.

Jag förstår att ni som är ansvariga regionråd inte kan svara på detaljerade frågor. Jag avvaktar med spänning de utredningar som nu är på gång. Tyvärr tror jag att det kommer att bli väldigt tråkigt och tragiskt att läsa dem när de är klara.

Anförande nr 32
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Kära ledamöter och eventuella åhörare! Tack, Anna Starbrink, för svaret!

Jag vill återge en icke rapporterad avvikelse. Sjuktransport ska hämta patient på vårdavdelning och köra denna till ett vårdboende. Transportörerna får information om att patienten har beordrats planläge i 48 timmar på grund av läckage av ryggmärgsvätska, så kallad likvor, detta på grund av att patienten har blivit sydd i ryggmärgskanalen. När vårdpersonalen går förbi salen där patienten håller på att hämtas upp noterar de att transportören har ställt patienten upp och att denna har börjat läcka likvor igen. Vid fråga från sjukvårdspersonalen om varför patienten har ställts upp trots att transportörerna visste att hen hade beordrats planläge blev svaret: ”Jamen det var ju så kort stund.” Orsak: Transportörerna saknade grundläggande vårdutbildning.

Jag vill återge ytterligare en icke rapporterad händelse. Vid ankomst till sjukhus noterar personal vid infarten att båda transportörerna sitter framme i fordonet. När patienten lastas ur noterar en i hallen närvarande ambulanssjuksköterska att patienten är mycket risig och medvetandesänkt. Hen ropar till sina kollegor, och de tar över patienten och skyndar i ilfart in med denna till ett akutrum. Där stabiliserar de patienten tillsammans med personalen på akuten. När man frågar transportörerna om varför de inte ropat till akuten eller SOS om patientens försämring säger de: ”Nämen vi är ju bara en taxi med bår. Och när vi åkte var patienten pigg, och därför satt vi båda därframme.” Orsak: Transportör följde inte rutinen att det alltid ska vara en person med patienten. Och även om de följt rutinen är det oklart om de hade kunnat notera medvetandesänkningen i och med att de inte noterade den vid utlastningen, vilket ambulanssjuksköterskan gjorde. Orsak därvid var att de saknade grundläggande vårdutbildning.

Detta var bara två av alla de historier om händelser som har kommit mig till del under det sista kvartalet 2019 och det första halvåret 2020. Händelserna beskriver hur det var även före pandemin, och hade det inte varit för corona hade jag lämnat in interpellationen tidigare. Jag är tämligen säker på att det finns en underrapportering av händelser vid sjuktransporterna. Jag tror på intet sätt att det är ett medvetet fusk av entreprenören eller transportörerna. Sannolikt finns ingen kultur av att rapportera in avvikelser i och med att detta just liknar det förarna själva kallar taxiverksamhet. Som jag skriver i min interpellation har sjukvårdsutbildad personal andra rutiner. Felet ligger, menar jag, i den svaga avtalsskrivningen.

Utifrån de historier som jag här har berättat och då jag inte tycker att du svarar på den första frågan jag ställer i interpellationen – du duckar för den och hänvisar i stället till vad förvaltningen tycker – frågar jag dig igen: Känner du dig trygg med att sjuktransportörerna klarar av de kompetenskrav som finns i avtalet?

Anförande nr 33
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack, Robert Johansson, för din fråga om sjuktransporterna! Det är lätt att förstå hur viktigt det är med smidiga och trygga transporter i känsliga situationer för människor som behöver vård. Här spelar våra sjuktransporter en helt avgörande roll. Vi alla är förstås måna om att det ska fungera väl.

Från regionens sida följs regelbundet upp hur våra avtalsparter lever upp till kraven. Att man lever upp till de krav som ställs är förstås en förutsättning för att den här verksamheten ska fungera väl. Jag vill bara nämna att bland till exempel Samaritens knappt hundra anställda har ungefär 20 procent undersköterske- eller ambulanssjukvårdarkompetens. När jag diskuterar den uppföljning som görs med förvaltningen får jag bilden att man i huvudsak lever upp till avtalen. Det är dock självklart beklagligt när det förekommer enskilda händelser där enskilda människor har farit illa. De frågor man måste ställa sig är förstås: Bildar det ett mönster? Ser vi en brist som vi måste åtgärda? Detta måste naturligtvis följas upp noga.

Inom sjuktransporterna finns personal med olika kompetenser och erfarenheter. En del är unga och har detta som ett insteg i kanske ett långt yrkesliv inom hälso- och sjukvården. Andra har kanske detta i slutet av sitt yrkesliv och har en lång erfarenhet bakom sig. Det är naturligtvis viktigt att patienter som har stora behov får rätt kompetens med sig i bilen.

Ska vi ställa krav på att det ska finnas en undersköterska i varje fordon? Jag tror inte att det är rimligt. Det beror på att behovet av det inte finns vid alla transporter. Däremot är det förstås viktigt

att man matchar transporterna med den patient som ska förflyttas. En del av problemet är att vi måste säkerställa att medarbetare med en fin utbildning som undersköterska också får använda sin kompetens, annars blir jobbet meningslöst och tråkigt. Det är därför viktigt att de finns i de transporter som behöver dem, men det är inte viktigt när man inte har detta behov. Vi har dessutom en stor brist på undersköterskor i svensk hälso- och sjukvård. Inte minst inom kommunal omsorg finns ett väldigt stort behov av fler undersköterskor. Det är därför viktigt att vi hushållar med den resursen och ser till att de finns där de kan göra allra störst nytta.

I ett längre perspektiv blir det kanske en annan arbetsmarknad i och med de initiativ som har tagits på det nationella planet. Då blir det möjligt att titta på frågan igen. Men vi ska inte ställa krav som inte går att leva upp till, särskilt inte om det heller inte ger det mervärde för patienterna som vi hoppas på.

Svaret på din fråga om huruvida jag känner mig trygg eller inte är att jag känner mig trygg med det arbete som görs och den uppföljning som hela tiden sker.

Anförande nr 34
Robert Johansson (S): Tack för svaret! När det gäller ditt skriftliga svar studsade jag på en mening. Det står på följande sätt: ”Vissa resenärer har inte heller ett behov av sjukvård.” Så som avtalet är utformat i dag ska inte någon ha ett behov av sjukvård. Ska man tolka avtalet snällt har möjligtvis 10–11 procent det, då det är så många bilar som kan administrera syrgas. Du sade också nu att det inte finns något behov av en undersköterska vid alla transporter. Jag hoppas att jag inte felciterade dig, men du sade ungefär så. Det är detta jag menar är kärnan i problemet. De som åker sjuktransport ska inte ha några vårdbehov alls, men det har de. Då blir det helt bakvänt för mig att detta hanteras av personal utan vårdutbildning. Antingen stämmer inte verkligheten med den verklighet som rådde när man skrev avtalet, eller så har verkligheten förändrats.

Jag är övertygad om att man inför nästa upphandling måste se över om det kanske inte till och med är så att det inte är tillräckligt med bara undersköterskekompetens utan att det måste finnas fler transportambulanser och färre sjuktransportenheter. I och med att många transporter görs mellan våra akutsjukhus och vårdboenden är inte dessa patienter att ses som färdigbehandlade. De kanske inte behöver alla de saker som finns i en ambulans, men de behöver i betydligt större utsträckning tillgång till sjukvårdskunnande än vad jag tror att förvaltningen och kanske även majoriteten inser.

Vi får som sagt se vad som händer. Men till dess är jag glad över att mitt parti inte var med om beslutet om den här upphandlingen. Från min lekmannavinkel är nämligen kraven alldeles för låga. Den som på allvar tror att sjuktransporter i Region Stockholms regi är säkrare än världens säkraste trafikslag, det vill säga det civila trafikflyget, riskerar att gå på en grov statistisk synvilla.

Anförande nr 35
Christine Lorne (C): Ordförande! Jag vill förtydliga en sak. I Vårdgivarguiden står det extremt tydligt att det här är ett transportsätt för personer som inte har ett medicinskt vårdbehov. Någon kan behöva få syrgas utan att för den skull ha ett medicinskt vårdbehov eller att det varje sekund sitter en undersköterska bredvid. Syrgas kan man ju även behöva hemma. Det är ganska många som har det.
Det som Anna säger är väldigt viktigt: Hur prioriterar vi våra resurser? Jag skulle såklart också vilja ha en undersköterska som gick bredvid mig varje sekund om jag skulle få ett hjärtstopp, men vi kan inte ha det så. Det finns inte tillräckligt med utbildad vårdpersonal för det. Därför behöver vi prioritera. Var behövs vårdpersonalen mest? När sjukvårdspersonal har bedömt att det inte finns något medicinskt vårdbehov under transporten ska man kunna åka med den ändå.

De avvikelser som du tar upp är såklart jätteallvarliga. Men det handlar om personer som begått fel. Sådana finns det tyvärr inom alla skrån.

Anförande nr 36
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Självklart ska vård alltid ges på rimligt lägsta vårdnivå. Men det är lite detta som problemet består i. Jag menar att sjukvårdspersonal ofta gör bedömningen att det finns ett lättare vårdbehov, men dirigeringstjänsten kanske struntar i det. Och när väl sjuktransporten kommer finns det en kultur som säger att man tar ansvar, håller ihop och hjälps åt. Det är i grunden någonting bra, men när det gäller patientsäkerheten är det något som man inte får tumma på.

Det här handlar inte om att man ska ha en undersköterska som går bredvid på gatan för att man är rädd att få ett hjärtstopp, utan det handlar om att patienter som flyttas mellan akutsjukhus och vårdboenden inte är färdigbehandlade men att både SOS Alarm och sjukvårdstransportörerna uppenbarligen gör andra bedömningar utifrån parametrar som jag menar är felaktiga. Därför måste vi ändra avtalet, gärna nu men i värsta fall när det är dags för en ny upphandling.

Anförande nr 37
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag vill fortsätta resonemanget lite grann. När jag lyssnar på dig, Robert, uppfattar jag att du kanske inte bara efterlyser en förändring av avtalet och kompetensen i bilarna, utan att man ser över hela systemet. Ja, det finns kanske anledning att göra det. Jag kan dock konstatera att vi har sett en avsevärd förbättring sedan det nya avtalet trädde i kraft. Det beror på att det nya avtalet träffar mer rätt utifrån individernas behov.

Om saker inträffar så som du beskriver i dina enskilda exempel måste vi naturligtvis slå ned på det. Men det är inte säkert att det är underlag för den totala bilden av hur sjukvårdstransporterna fungerar. Min bild är att det i huvudsak fungerar allt bättre, inte minst då vi nu har en helt annan styrning och ledning av verksamheten än vad som funnits tidigare.

Anförande nr 38
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande, ledamöter! Tack, Gustav, för svaret! Den här interpellationen handlar om flyget, dess klimatpåverkan och det faktum att flyget har drabbats hårt av coronakrisen.

Under det andra kvartalet 2020 minskade resandet till och från det statliga flygplatsbolaget Swedavias flygplatser med 97 procent. Coronakrisen har verkligen minskat vårt behov och våra möjligheter att flyga. Men redan före krisen minskade flygandet. Man såg redan före 2019 en dipp i flygandet. Även om man skulle vilja ställa om flyget finns det tyvärr många svårigheter med det. Det finns en brist på biobränslen, och dessa behövs inom andra områden. Vi måste ju ställa om hela vår transportsektor. Skulle vi använda väldigt mycket biobränslen till flyget skulle vi inte kunna använda dem inom andra områden. I svaret tas även elflyg upp. Det ligger dock långt i framtiden. De små elflyg som i dag finns rymmer bara några få passagerare. De är ännu inte redo att flyga oss över Atlanten eller ens ned i Europa.

Tyvärr står flyget för väldigt stora delar av våra gemensamma utsläpp. Därför har jag skrivit interpellationen. I en tid då flygandet minskar och Swedavia inte ser att det finns någon ekonomi i att bygga ut Arlanda tycker jag inte att man som majoritetsföreträdare i regionen ska gå ut och säga att vi till varje pris måste bygga ut Arlanda. I svaret hänvisas väldigt mycket till huvudkontor och att vår internationella tillgänglighet drabbas. Jovisst, men om vi har en skenande klimatkris och väldigt stora problem med att få ned utsläppen kommer även huvudkontoren att drabbas.

Jag förstår inte hur vi inte kan ta chansen efter pandemin att ställa om vårt samhälle och minska flygandet. Det blir väldigt märkligt om man å ena sidan säger att vi bidrar till en bättre och minskad klimatpåverkan och å andra sidan samtidigt satsar väldigt hårt på flyget. Jag och mitt parti skulle verkligen vilja ta den chans vi har i och med pandemin att bygga ett annat samhälle. Man behöver kanske inte ha så många huvudkontor i Sverige. Man kanske inte behöver flyga på samma sätt. Jag tycker att det vore en lärdom att dra av pandemin. Vi kan faktiskt ha en väldigt hög internationell tillgänglighet utan att vi behöver förflytta våra kroppar genom att flyga.

Mina frågor till Gustav Hemming är helt enkelt: Kan vi inte ta chansen att ställa om samhället? Hur tycker du att flyget ska bidra till den här omställningen? Tycker du verkligen att en utbyggnad av Arlanda är förenlig med målet om att bli en resilient region?

Anförande nr 39
Regionrådet H e m m i n g (C): Tack, Anna, för interpellationen! Det här blir ett bra tillfälle att diskutera en extremt viktig fråga för Stockholms och Sveriges hållbara, ekonomiska, ekologiska och sociala utveckling.

Låt mig börja med interpellationens andra fråga. Flygets klimatutsläpp är ett allvarligt problem. Det är av största vikt att Sverige fullföljer initiativet i Fossilfritt Sverige som anger att allt flyg ska vara fossilfritt 2045. Kanske ännu mer centralt är att Sverige ska vara aktivt pådrivande för att stärka internationella drivkrafter för att exempelvis få in flyget i EU:s utsläppshandel samt skapa andra drivkrafter som innebär att vi stöder omställningen av flyget.

Vidare är det inget självändamål att varje resa ska vara en flygresa. Tvärtom är varje resa som kan substitueras med digitala kontakter eller tågresor naturligtvis något välkommet och bra. Däremot blir det inte någon vinst för klimatet om flyg flyttar från Arlanda till Kastrup och Gardemoen. Det är väldigt viktigt att förstå hur avgörande det är med goda möjligheter att resa för ett land som Sverige och en stad som Stockholm.

Att jag själv som ett slags turistnationalist nog kan leva med färre nöjesresor med flyg är en sak, men jag förstår att många människor som har släkten i andra länder inte ser det så. Vi har en internationell befolkning i Sverige, och vi behöver dessutom nyckelpersoner från många andra delar av landet.

Möjligheten att resa är därtill helt avgörande för ett globaliserat näringsliv och för globaliserad forskning. Jag tycker att det här är lite uppseendeväckande, om än inte förvånande. Jag kan absolut inte ställa upp på beskrivningen att Sverige behöver färre huvudkontor. Det huvudkontorskluster som vi har i Stockholmsregionen är en av våra stora välståndsmaskiner. Det skapar bättre konkurrenskraft för vårt eget näringsliv, våra storföretag och våra snabbväxande företag. Samtidigt drar det in en massa internationella intäkter i vårt land.

Jag vill visa en bild som jag tror kan vara bra att ha med sig i diskussionen. Jag kommer att återkomma mer om detta i mitt nästa inlägg. Bilden visar hur som helst att Stockholmsregionens näringslivsstruktur och flygplatsstrukturen i Skandinavien inte alls lirar. Vi borde ha den starkaste flygplatsen i Skandinavien med den bästa kvaliteten på flygtransporterna via Arlanda. Det borde inte vara så att Kastrup och Gardemoen slår Arlanda med hästlängder. Jag kommer att ta upp mer om detta i mitt nästa inlägg.

Anförande nr 40
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Herr ordförande! När man hör hur debatten artar sig och lyssnar på Anna Sehlin är det inte utan att man häpnar lite grann. Coronapandemin är inget normaltillstånd, och den är definitivt inte något idealtillstånd. Åtminstone hoppas jag att vi så snart som möjligt kommer igång och får ett normalläge då vi har nära och täta förbindelser med resten av världen.

Isolerade länder och städer är inte framgångsrika. Vi vill nog alla trots allt att Stockholm ska vara en framgångsrik stad. Vårt näringsliv är beroende av goda förbindelser med resten av världen. Dessutom är vårt land beroende av att det finns goda förbindelser till Stockholm. Arvidsjaur, Ronneby och en massa andra städer runt om i Sverige ska kunna ha förbindelser med oss. Det handlar alltså om att vi ska ha kontakt med Europas storstäder men även med de stora världsmetropolerna. Vi borde ha bättre förbindelser till Tokyo, Seoul, Taipei, Singapore, Mumbai, São Paulo, San Fransisco och Johannesburg – ja, alla de städer som är viktiga för de företag som i sin tur är så viktiga för vår stad.

Vi måste satsa på att utveckla trafiken. Kan man lika gärna ha digitala möten behöver man naturligtvis inte flyga till Johannesburg, men vi måste se till att våra företag får bästa möjliga förutsättningar. Vi ska jobba för att det blir genom ett fossilfritt flyg.

Anförande nr 41
Malin Fijen Pacsay (MP): Herr ordförande! Frågan var förvisso inte ställd till mig, men jag känner ett starkt behov att återigen gå upp i talarstolen och proklamera att det i denna fråga inte finns någon samstämmighet här i salen bland vare sig opposition eller majoritet.

Jag vill dessutom påpeka att det här inte är en regional fråga. En utbyggnad av Arlanda kommer inte att avgöras i denna sal. Swedavia presenterade nyligen en rapport där man säger att det inom överskådlig framtid inte finns några behov av en utbyggnad. Miljöpartiet står på alla nivåer bakom ståndpunkten att vi inte kan bygga ut så länge flyget inte är hållbart.

Anförande nr 42
Fredrik Saweståhl (M): Herr ordförande! Detta är en klassisk fråga där vi alla är lite oeniga. Det är härligt. Det är så demokrati ska fungera på den regionala och lokala nivån, och gärna även på nationell nivå.

I frågan möter klimatomställningen behovet av globalisering. Dessa saker behöver egentligen inte stå i motsats till varandra. Det är helt orimligt att säga att vi nu kan sluta flyga då det pågår en global pandemi. Dessutom hänvisas till att flygandet i Sverige sjönk med 4 procent året innan. Jovisst, men det sjönk inte i världen. Flygandet ökar i världen som helhet, eftersom alla människor har ett behov av att världen fortsätter att bli mindre. Men här i Stockholm finns ett parti som säger att världen ska bli större och att det ska bli längre avstånd till andra människor. Vi ska visst inte träffa varandra eller ha kulturella utbyten, handla och lära av varandra, utan vi ska sitta i Stockholm. Vi ska inte flyga.

Nej, Vänsterpartiet, det är inte så här man bygger en hållbar värld. En sådan bygger man genom att ställa om trafiken och industrin och genom att använda den tekniska utvecklingen för att få bort utsläppen liksom att göra flyget fossilfritt. Det går. Det är kanske inte den bransch som kommer först i mål i klimatomställningen, men om vissa går före har vi tid att vänta på att andra kommer lite efter. Vi har dock inte möjlighet att stänga Stockholm för omvärlden. Vi har inte möjlighet att säga att världen ska bli större nu när vi lever i en tid då världen behöver bli mindre än någonsin tidigare. Vi behöver riva murar mellan människor, inte bygga murar. Vi behöver öka utbyten och handel, och vi behöver öka det kulturella utbytet och kunskapsutbytet. Då kommer vi att klara av den sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarheten över tid.

Skrota ert förslag, Vänsterpartiet! Riv murarna! Låt människor mötas!

Anförande nr 43
Regionrådet Hadzialic (S): Herr ordförande, åhörare! Jag vill ge uttryck för Socialdemokraternas hållning i frågan.

Flyget, Arlanda och den internationella konkurrenskraften är oerhört viktiga för Stockholmsregionens utveckling för jobben men också för välfärden och fördelningspolitiken. Jag vill hävda att de faktiskt också är viktiga för den gröna omställningen. Vi måste ha tillväxt, ekonomisk utveckling och jobb för att kunna finansiera jämlikhet, välfärd och en god fördelningspolitik. Vad vi ska försöka göra är att kombinera flera idéer och tankar samtidigt.

Socialdemokraterna tror att detta är fullt möjligt. Vi har gjort det tidigare, och vi kan göra det igen. Det går att kombinera ekonomisk utveckling och tillväxt med teknikoptimism och grön omställning. Sverige är ju redan långt framme i frågan. Om vi kraftsamlar kring Arlanda, lägger ned Bromma, flyttar över trafiken och ser till att den nya tekniken verkligen får genomslag kan vi uppnå det som Gustav Hemming säger. Jag vill egentligen ge eko åt hans linje. För mitt parti är det

oerhört välkommet att det i regionfullmäktige och annorstädes finns en sådan bred samstämmighet över blockgränsen i frågan.

Anförande nr 44
Regionrådet H e m m i n g (C): Det är verkligen viktigt att understryka det som Aida säger, nämligen att det här är en välståndsmaskin för Sverige. Det huvudkontorskluster som finns i Stockholmsregionen är långt starkare än vad motsvarande kluster är i Köpenhamn eller Oslo, och det ger förutsättningar för vårt välstånd. I detta sammanhang ser vi att det går bakåt för vår flygplats när det gäller kvaliteten. Det är kvaliteten på direktförbindelser och inte kvantiteten som är det viktiga här.

Det gick bakåt redan innan pandemin. År 2018 flyttades SAS direktlinje till Hongkong över till Köpenhamn. År 2019 flyttades direktförbindelser till New York, Orlando, Oakland och Los Angeles. Norwegian lade ned förbindelserna. De flesta av huvudkontoren hör ju hemma på USA:s västkust. Inför 2020 aviserades att SAS direktlinje till Los Angeles skulle läggas ned. Vi ser också att flera flygbolag aviserar att de inte längre kommer att återvända till Arlanda efter pandemin.

Vi har ett superinternationaliserat näringsliv som tjänar Sverige väl. Det är även viktigt för de svenska industriföretagen. Det kan vara en balansgång på en ganska farlig lina när dessa får försämrade förutsättningar att verka. Jag vill även understryka det som har förts fram här. I näringslivet är det personliga, snabba mötet viktigt. Personer på hög nivå måste snabbt kunna ta sig till en plats för att göra avslut på affärer eller liknande. Det är inte alltid så att man kan ha väldigt god framförhållning. Ska personer från Kalifornien behöva lägga till fyra fem timmar på en redan väldigt lång resa riskerar vi att tappa huvudkontor och företagssamarbeten. Dessutom riskerar våra akademier att tappa allierade.

Anförande nr 45
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande, alla i salen! Det är väldigt bra att vi regelbundet lyfter upp frågan om flyget. Det här visar de väldigt stora motsättningar som finns över blockgränserna i vår region. Vänsterpartiet och Miljöpartiet är tydligen de enda som vill satsa på en riktig omställning efter pandemin. Vi vill satsa på att få ett samhälle som inte släpper ut för mycket klimatförändrande gaser och som inte använder för mycket resurser. Alla andra tycker att det är viktigare med huvudkontor och direktflyglinjer. Det här ju helt fantastiskt! Jag går till Greta och de andra sedan och berättar att det viktigaste är huvudkontor och direktflyglinjer. Utan dem klarar vi tydligen inte någonting i vårt samhälle. Fantastiskt!

Enligt mig är detta vår sista chans. Pandemin är vår sista chans att göra något åt den klimatförändring som redan är reell för väldigt många på planeten. Detta vet även ni, för ni är kunniga om det här. Ni vet att biobränslen inte är något alternativ. Ni vet att elflyg är något som ligger väldigt långt fram. Ni här i salen vet att det inte går att säga att vi ska ha ett hållbart flyg och en hållbar omställning. Utan ni har en *förhoppning* om att det här ska fungera och att det ska göra det på sikt. Det har jag också. Min familj lever i Frankrike, så jag har också en sådan förhoppning. Det vore fantastiskt om jag fick träffa dem oftare. Men tyvärr finns inget hopp om något sådant.

Vi kommer inte att kunna bygga ett hållbart samhälle med ett ökat flygande. Vi kommer heller inte att kunna bygga det på en ökad internationell tillgänglighet på det sätt som ni beskriver det, det vill säga med direktflyglinjer. Det kommer inte att fungera. Så länge ni lever i denna tro står vi så långt ifrån varandra som vi någonsin kan komma i frågan.

Jag trodde att vi skulle kunna prata lite om Bromma och en nedläggning av den flygplatsen. Men jag ser nu att det viktigaste är direktflyglinjerna och huvudkontoren. Tack för det!

Anförande nr 46
L e i f G r i p e s t a m (M): Herr ordförande! Till att börja med vill jag säga att Vänsterpartiet verkar förespråka en ny samhällsmodell. Men vi vet att det inte handlar om någon ny samhällsmodell,

utan den är gammal. Ordet ”frihet” står där inte särskilt högt i kurs. Man vill ju så att säga stänga av Sverige från omvärlden. Det blir helt naturligt. Vi vet ju hur det har gått tidigare när man har stängt av människors möjlighet att träffas. Flyget är oerhört viktigt i detta perspektiv.

Det finns dock en sak som glöms bort här, nämligen hur saker och ting betalas. En tredjedel av Sveriges samlade exportvärde går med flygfrakt. Man kan fundera på vad det skulle betyda om vi skulle gå den väg som Vänsterpartiet vill och stänga ned flyget så att det inte utvecklas utan bara avvecklas. Vi lever trots allt i en konkurrensutsatt värld. Det som vi inte levererar on time kommer någon annan att leverera. Ur detta perspektiv är flyget oerhört viktigt. Det är helt avgörande.

Man måste förstå att varor för mer än 1 miljard kronor per dag går med flygfrakt från Sverige till platser runt om i världen. Vi behöver därför utveckla Arlanda, och vi behöver få många fler direktförbindelser. Det är helt avgörande för hur industrin utvecklas i till exempel Mälardalen.

Anförande nr 47
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag tror att det absoluta flertalet av oss som är här vill att vi ska ta chansen att på många sätt göra en omstart efter pandemin. Jag tycker absolut att kvalitetsfrågan är viktigare än kvantitetsfrågan även för flyget. Det finns säkert möjligheter för många av oss att minska antalet resor vad gäller både privata resor och ett och annat affärsmöte som i stället kan ske digitalt. Men vi kan inte aktivt arbeta för att våra möjligheter här i regionen ska bli sämre jämfört med alla andra storstadsregioner. Vi måste ha kvalitet. Och vi måste ha en strategi för en internationell tillgänglighet på en nivå som en storstad som Stockholm behöver, också med tanke på den roll vi har.

I detta sammanhang måste jag få uttrycka stark kritik mot den nationella nivån, det vill säga regering och riksdag. I dag saknas på ett mycket påtagligt sätt en ordentlig strategi för Sveriges internationella tillgänglighet. Det är ett risktagande för Sveriges del.

Anförande nr 48
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Jag tror att vi är många som är måna om klimatomställningen, Anna Sehlin. Men återigen måste vi orka tänka flera tankar samtidigt.

Jag vill uppehålla mig lite vid kommentaren om att vi inte behöver fler huvudkontor. Så här är det: Utan huvudkontor får vi inga pengar till vården, inga pengar till skolan och inga pengar till äldreomsorgen. Vi kommer inte att kunna stärka välfärden, vilket jag vet är något som både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet värnar om. Låt oss hitta en väg framåt tillsammans! Jag tror nämligen att vi kan göra både och. Vi kan satsa på jobben, den ekonomiska utvecklingen och den internationella konkurrenskraften samtidigt som vi tar vara på möjligheterna med tekniken och de nya lösningar som kommer. Jag är teknikoptimist och vill att vi samlas kring en framtidsidé.

Anförande nr 49
F r e d r i k S a w e s t å h l (M): Det är naturligtvis sant att vi befinner oss i en klimatkris, men vi befinner oss också mitt uppe i en rekordsnabb omställning av klimatet. Varje dag gör vi nya framsteg. Redan i dag sker stora framsteg inom flygbranschen, och det kommer även att ske framöver. Poängen här är dock att allting inte behöver ske exakt samtidigt för att vi ska rädda klimatet. Det är med en sådan inställning som man hamnar i återvändsgränder som den här där man säger att vi inte ska flyga, resa, mötas eller ha utbyten. Vi ska inte göra något annat än att låsa in oss i en mörk liten jordkällare hemma på landet.

Med rätt omställning av industrin och trafiken kommer vi däremot att lösa problemen. Sedan kommer flyget också att ställa om, och vi kommer alla att leva lyckliga och kunna möta varandra i en fri och öppen värld. Detta tror jag på, och det är bra grejer.
Anförande nr 50
Regionrådet S e h l i n (V): Tack för en bra debatt! Nej, jag tror inte att ni verkligen vill göra en omställning efter corona, utan ni vill ha era huvudkontor och era direktflyglinjer.

Frågan handlade om att vi kanske kan nöja oss med den kapacitet som Arlanda nu har och inte bygga ut den, men också att vi ska vänta lite grann och se hur krisen påverkar flygandet. Men vad jag hör av er är att ni redan nu vill sätta spaden i jorden och bygga ut Arlanda innan vi vet vilka behov som finns. Det viktigaste verkar vara direktflyglinjer och huvudkontor. Enligt mig är en utbyggnad av Arlanda tyvärr inte förenlig med att ställa om samhället efter corona. Om den första åtgärden man vill göra är att sätta spaden i jorden för en ny internationell pir eller en ny landningsbana för Arlanda står vi väldigt långt ifrån varandra när vi talar om en omställning efter corona. Tack ändå för en bra debatt!

Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 51
Robert Johansson (S): Herr ordförande! Härligt att få vara först i frågestunden! Löneutvecklingen 2019 var på 2,6 procent. Nu ska jag dra lite tråkig statistik, kära fullmäktige. KPIF, det vill säga KPI med fast ränta, var på 1,7 procent. Samtidigt var ökningen av akutsjukhusens anslag bara 1,5 procent. Det var förra året. I talande stund har vi en inflation på 0,7 procent, och vi vet inte var löneökningarna hamnar. Utan att ha en spåkula skulle jag gissa att de hamnar en bra bit över en procent. Därutöver kommer pandemin gissningsvis att pressa upp priserna på medicinteknisk utrustning och läkemedel. Ändå höjer ni i år anslagen till akutsjukhusen med bara 1,5 procent i ert budgetförslag, detta dessutom i ett läge när inhyrningskostnaderna skenar.

Därför undrar jag om du, Irene Svenonius, som ansvarigt regionråd för både ekonomi och personal i Region Stockholm kan lova vårdpersonalen att er budget för nästa år inte innebär ytterligare varsel.

Anförande nr 52
Regionrådet Svenonius (M): Tack för frågan, Robert! Jag är väldigt stolt över att vi i koalitionen i ett tufft ekonomiskt läge har kunnat göra en så tydlig prioritering av både hälso- och sjukvård och kollektivtrafik i budgeten för kommande år. Jag är också väldigt glad över att vi har kunnat hålla i de sjukhusavtal som föreligger, det vill säga att akutsjukhusen får de resurser som ligger i de sjukhusavtal som fullmäktige ytterst tog ställning till för ett år sedan och att vi kan hålla i dem trots det mycket osäkra ekonomiska läget.

Hela ambitionen med budgeten är att våra akutsjukhus och de övriga vårdverksamheterna i regionen ska kunna klara sitt arbete utan att varsla vårdpersonal. Man har det här året, mitt under en brinnande pandemi, visat att man klarat av att genomföra förändringar i hälso- och sjukvården utan att behöva säga upp en enda vårdanställd. Jag tycker att vi ska känna enorm stolthet över att våra chefer och ledare ute i vården klarat av detta.

Vi ska fortsätta att utveckla vården. Vi ska fortsätta att attrahera allt fler sjuksköterskor för att kunna öppna fler vårdplatser, som ju behövs. Och du ska komma ihåg att de 1,5 procent till akutsjukhusen handlar om beställningar av vård. Läkemedlen går i en egen fil. Det finns flera olika sätt för sjukhusen att få ersättning.

Anförande nr 53
Robert Johansson (S): Tack för inlägget, Irene, men jag noterar att jag inte får ett rakt svar, ja eller nej. Det är så att den ena handen vet precis vad den andra gör, som det gamla proggbandet sjöng. Vi ska självklart ha moderna vårdlokaler, men att inte kompensera våra sjukhus för de högre hyreskostnaderna gör att besparingarna måste ske någon annanstans. Du har helt rätt i att medicinen hanteras i ett eget spår, men den medicintekniska utrustningen, om det inte är fråga om investeringar, gör inte det.

Jag känner en enorm oro. Jag känner en enorm oro för vad som kommer att hända med den redan tungt belastade personalen på våra sjukhus om det kommer nya varsel. Därför ställer jag frågan igen:

Kan du som ansvarig både för ekonomi och för personal garantera att er budget för 2021 inte kommer att leda till några ytterligare varsel?

Anförande nr 54
Regionrådet Svenonius (M): Vi har tillfört resurser till hälso- och sjukvården på 1,8 miljarder i det här länet. Vissa lokaler kompenseras i särskild ordning, vilket framgår om man läser budgeten noga. Läkemedlen ligger på ett eget konto, uppräkningen är 1,5 procent, helt i enlighet med den långtidsplan som låg i akutsjukhusavtalen.

Det är inte vi i den här salen som avgör ifall varsel genomförs eller inte. Det avgörs ytterst av sjukhusen själva. Men budgeten är lagd utifrån att vi i den politiska ledningen förutsätter att inga varsel av vårdpersonal kommer att förekomma under 2021. Om man däremot behöver genomföra förändringar av administrativ personal, om man behöver gå till uppsägning, det låter jag vara osagt. Men när det gäller vårdpersonal baseras budgeten på att vi förutsätter att det inte ska ske.

Fråga 2

Anförande nr 55
Jonas Lindberg (V): Ordförande! Nationellt har Kry utnyttjat dåligt regelverk, kryphål i lagen och den fria etableringsrätten för att suga ut resurser från vårt välfärdssystem. Det har även Moderaterna varit upprörda över. Nu har man i den här regionen egentligen skräddarsytt en del villkor så att denna bransch fysiskt kunnat etablera sig i Stockholm, i våra friskaste områden. Vi länge velat ha dem under våra armar, har ni sagt. Frågan är vem som har vem under armarna.

Tack vare ett icke-existerande regelverk, som påminner om ett trasigt fisknät, har detta riskkapitalbolag vilselett och kunnat lura folk att lista sig hos dem. Mängder av patienter har blivit av med sin egen vårdcentral utan att veta om det. På så vis har Kry kunnat dra resurser till sig från vårdcentraler som behöver resurserna mer och från mer vårdkrävande patienter.

Tycker du, Tobias Nässén, att det är rimligt att Kry kunnat etablera sig innan ni etablerat ett regelverk på plats?

Anförande nr 56
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Tack, Jonas Lindberg, för frågan! I grund och botten är det positivt att nya vårdaktörer som har sin grund i digitalt arbetssätt vill och kan etablera sig i Region Stockholm. Det är dock viktigt att understryka att alla vårdgivare arbetar efter samma regler. Vi ska inte behandla en vårdgivare bättre än någon annan. Det säkerställer de regler som finns för ifall vi ska godkänna en inkommen ansökan.

Det är precis det vi har gjort. Sedan finns det därutöver riktlinjer för information och marknadsföring, vad gäller patienters information om listning och så vidare. Sådana riktlinjer har också funnits på plats tidigare. Det är inte så att de inte har funnits. De har funnits på plats, men när nya saker utvecklats inom vården har det kommit fram att det vore bra att komplettera och förtydliga riktlinjerna. Självklart ska ingen patient sakna all den information som krävs för att kunna lista sig där patienten själv väljer.

När vi i juni beslutade att godkänna en vårdcentral för Kry i Gallerian i Stockholm sade Vänsterpartiet inte nej. Man valde att inte delta i beslutet. Nu när de tydligare riktlinjerna för listning finns vill jag fråga Vänsterpartiet om man kommer att säga ja nästa gång det kommer en ansökan från en liknande vårdgivare, som uppfyller kraven.

Anförande nr 57
J o n a s L i n d b e r g (V): Vänsterpartiet tycker inte att det är rimligt att man ger 50 procents extraersättning första året till en vårdgivare som etablerar sig på friska Östermalm. Det är inte att hushålla väl med resurserna. Men det är så det blir när marknadskrafter och affärsintressen tränger in i vården. Det är så det blir när vårdbolag i sina appar tillåts informera om vad listning är, någonting som egentligen borde ske på neutral mark.

Vi har mängder med vårdcentraler som med rätta är upprörda över detta och varnar nu för att resurserna drar i väg till de friskare patienterna. Ylva Sandström från Distriktsläkareföreningen i Stockholm säger: Vi har fått ett system då vårdgivare bråkar om de friskaste patienterna i stället för att ta hand om de sjukaste. I Svenska Dagbladet i dag säger företrädare för majoriteten att de inte delar den bilden och att ersättningssystemet i Stockholm är gjort för att premiera de sjukaste.

Anser ni att primärvårdens personal har fel när de säger så? Varför vet ni bättre än vårdens personal?

Anförande nr 58
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Vi ser det som positivt att få in vårdgivare i de avtal som finns i Region Stockholm i stället för att arbeta via utomlänsavtalet, som har ett antal nackdelar. Det blir över tid dyrare, och vi kan via utomlänsavtalet inte ha samma avtalsuppföljning vad gäller den medicinska kvaliteten på samma sätt som vi kan få in de här vårdgivarna i våra egna avtal så att vi kan följa upp kvaliteten och så vidare.

Det råder ingen tvekan från vår sida: Samma regler gäller för alla. Patienterna ska få lista sig där de själva bestämmer att de vill ha sin vård. Det ska vara en god vård som man kan ha olika profiler på, men den ska vara av hög kvalitet och patienten väljer.

Det är självklart att patienten ska ha rätt information, men tyvärr känns det som att diskussionen om att ha tydliga riktlinjer för listning används för att visa vad Vänsterpartiet egentligen anser, nämligen att vi ska välja ut vissa vårdgivare, säga ja till dem och till andra inte. Beroende på vilken dag i veckan det är och vilket humör Vänsterpartiet är på ska avgöra om någon får etablera sig eller inte. Det känns som att man längtar tillbaka till, som en partiledare sade, den tiden när Domus var Domus.

Fråga 3

Anförande nr 59
G a b r i e l K r o o n (SD): Här kommer en riktig berättelse som jag fått till mig. 16-åriga Josefina spenderade fredagskvällen på bio med sina tjejkompisar på Heron City. På väg hem med pendeltåget åker Josefina själv. Plötsligt sätter sig ett grabbgäng bredvid henne. De stirrar på henne, ropar att hon är snygg och frågar till slut om hon vill ha sex. När hon inte svarar förolämpar de henne och skriker skällsord. De börjar ta på henne, ofreda henne. Josefina skriker åt dem att sluta, men grabbarna bryr sig inte.

Trots att pendeltåget är fullt tittar resenärerna ner i sina mobiler. Ingen ingriper. Vad gör de? Jo, de messar trygghetscentralen. Först flera stationer senare ingriper en ordningsvakt, och då är det redan för sent. Josefina är skärrad och förnedrad bara för att ingen ingripit på plats. Det här kanske låter absurt för många, men det är verkligheten, det som SL uppmanar sina resenärer till.

Jag vill fråga vårt trafikregionråd om han anser att resenärerna ska avstå från att ingripa fysiskt i kollektivtrafiken.

Anförande nr 60
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, regionfullmäktige! Ska medresenärer avstå från att ingripa fysiskt vid särskilda händelser i kollektivtrafiken? Det är den fråga som Gabriel Kroon och

Sverigedemokraterna ställer till mig. Låt mig säga att det är en fråga som jag hoppas och tror att varken Gabriel Kroon eller jag ska sätta oss till doms över och avgöra. Det är enskilda fall som avgör det, vad enskilda människor är kapabla till och vad som vid ett enskilt sammanhang, ett enskilt tillfälle, är möjligt.

Min utgångspunkt är alltid att vi ska visa civilkurage som människor. Det försöker jag själv leva efter. Så är jag uppfostrad sedan barnsben, att inte se mellan fingrarna när oförrätter begås, när människor beter sig illa mot andra människor. Om olyckan är så grov att våld eller brottslighet utspelar sig framför mina ögon söker jag hjälp. Jag försöker ingripa, kanske till och med på egen hand, eller försöker påkalla de myndigheters uppmärksamhet som då och där behövs för att kunna ställa situationen till rätta. Det är min utgångspunkt.

Jag hoppas att fler människor känner så och arbetar utifrån det sättet i sin vardag. Jag hoppas att Gabriel Kroon också gör det. Det är så vi bygger ett tryggare och bättre samhälle. Det är inte genom någon informationskampanj och vad den säger och inte säger. Det är faktiskt inte heller genom alla de fantastiska människor som jobbar med SL:s trygghetsarbete och alla de insatser de gör dag som natt som vi kommer till rätta med vare sig upplevd eller faktisk otrygghet eller osäkerhet i det här samhället. Det börjar och slutar med att var och en av oss visar civilkurage, att vi var och en gör det vi kan, att vi påkallar uppmärksamhet eller själva ingriper utifrån den rådande situationen vid det rådande specifika tillfället. Jag kommer aldrig att beordra en människa att visa civilkurage. Det tror jag vore precis lika fel som att avråda dem från att göra det.

Anförande nr 61
Gabriel Kroon (SD): Jag tycker att det är beklagligt att det moderata trafikregionrådet aktivt väljer att genom SL uppmana individer att inte ingripa fysiskt. Det har funnits flera fall. Så sent som i går uppmärksammades ännu ett fall med Natalie, som blev misshandlad när ett fullt resenärståg inte ingrep.

Om Sverigedemokraterna hade suttit på din plats, Kristoffer Tamsons, kanske kampanjen i stället hade sett ut som på den bild som visas på skärmen — Säg ifrån och ingrip! Våga ta ställning för de utsatta. Titta in ner i telefonen och vänta på att någon annan ska sköta det åt dig. Ta ansvar på riktigt.

Anförande nr 62
Regionrådet Tamsons (M): Menar Sverigedemokraterna på fullaste allvar att ett trafikregionråd ska sitta och kriarätta och godkänna varje klistermärke, varje affisch, varje text som sätts upp i vår kollektivtrafik? Är det den politiskt gångbara väg som ni ser framför er? Så jobbar man inte. Så kan man inte jobba med en så stor och omfattande organisation som kollektivtrafiken utgör.

Jag brukar i alla typer av sammanhang då det gäller information eller reklamkampanjer säga att de inte är upp till mig att sätta mig till doms över. Däremot är jag stolt över att ha varit med och byggt upp den fantastiska kameraövervakning vi har i regionen. Jag är stolt över att ha varit med och byggt upp den trygghetscentral vi har, över att ha varit med och byggt upp det trygghetsnummer vi har, över att ha varit med och byggt upp den extremt välfungerande trygghetssamverkan vi har och över att vi nu även har kunnat introducera en trygghetschatt i kollektivtrafiken.

Vid varje tillfälle är Sverigedemokraternas enda uppgift i Stockholmsregionens politik: Kom efter, gny och peka finger. Det räddar ingen undan våld och brott.

Fråga 4

Anförande nr 63
Petra Larsson (S): Herr ordförande! Den 6 maj godkände avtalsutskottet den första ansökan från Kry om att få öppna en husläkarmottagning. På samma möte antogs ett ärende som ett försök att förhindra utomlänsfakturering. Vi socialdemokrater var försiktigt positiva till försöken att

förhindra utomlänsfaktureringen, men vi konstaterade att det fanns många frågetecken kvar. Nu när Kry har öppnat sina första vårdcentraler kan vi konstatera att frågetecknen inte bara gäller utomlänsfaktureringen utan även listningsersättningen, och det har stor påverkan på hela regionens sjukvårdssystem.

Vi har den senaste tiden kunnat läsa i medier och på sociala medier om hur husläkarmottagningar larmar om att behovet inte längre styr vilka patienter som får vård först, att vårt gemensamt finansierade sjukvårdssystem är i gungning och mer och mer byts ut mot en vårdmarknad. Behov byts mot vinst och jämlikhet mot tillgänglighet.

Visst är tillgänglighet bra, men jag vill fråga Anna Starbrink: Är du nöjd med regionens förberedelser inför Krys etablering som husläkarmottagning?

Anförande nr 64
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Förändringar som den här väcker naturligtvis debatt. Jag tycker att det är mycket välkommet att de så kallade nätläkarna nu etablerar sig i Stockholm. Det har vi arbetat för under lång tid och i en rad viktiga beslut också bäddat för, eftersom vi vill komma bort från nätläkarna som fakturerar oss via till exempel Sörmland. Det är inte, tycker jag, ett system som lever upp till kravet att man ska göra noggranna prioriteringar så att den som har störst behov ska ha företräde. Nu finns de här. Det är alldeles, alldeles utmärkt.

Vårt finansieringssystem, eller vår modell för hur resurser fördelas i vården, till primärvården, utgår från människornas behov av vård utifrån vilka diagnoser man har men också utifrån den socioekonomiska situation man befinner sig i. De vårdcentraler som har fler patienter med stora behov får också mer betalt. Det tycker jag är bra.

Som du, Petra, mycket väl vet pågår arbetet med att se över ersättningsmodellen och att göra stora förändringar inför kommande år. Vi planerar att öka kapiteringen, alltså den fasta ersättningen, kraftigt och egentligen jämställa olika typer av besök med olika legitimerade yrkesgrupper. Det är alldeles utmärkt.

Vi kommer aldrig att ha ett fixt och färdigt system för våra husläkarmottagningar. Systemet måste hela tiden utvecklas och förändras. Men i grund och botten är jag en varm anhängare av att vi ska ha direktavtal med våra olika vårdgivare som verkar i Stockholm. Vi ska bort från nätläkarna på distans, i andra regioner.

Svaret är alltså ja, jag tycker att vi är väl förberedda, men det betyder inte att det inte finns flera ändringar som måste göras framöver.

Anförande nr 65
P e t r a L a r s s o n (S): Tack för svaret! Vi kan konstatera att den 1 maj införde man ett nyetableringsstöd, så jag förstår att regionrådet känner sig nöjd med förberedelserna. Men är det rimligt att etableringen av *en* vårdcentral, eller en husläkarmottagning, sätter hela sjukvårdssystemet i gungning? 166 husläkarmottagningar har tappat patienter, 6 ½ procent av de listade patienterna på Krys vårdcentral har listat om sig, vårdgivare går ut och larmar att de kanske måste säga upp både läkare och sjuksköterskor om för många patienter listar om sig.

Är du nöjd med att regionen har behövt förtydliga både förfrågningsunderlag och informations- och marknadsföringsriktlinjer bara för att en vårdgivare etablerat sig i regionen? Har ni varit naiva vid Krys intåg i Region Stockholms sjukvårdssystem eller är du nöjd med förberedelserna?
Anförande nr 66
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Nej, vi har inte varit naiva, men man undrar lite grann över ditt pekfinger i luften, Petra. Har det varit blött hela tiden och har du vänt kappan efter vinden? Hur många gånger ska du göra det? Ni var inte emot det, tvärtom har ni argumenterat för att det är bra om de kommer och etablerar sig i Stockholm. Nu blev det lite debatt och då blev det

jättejobbigt. Då måste ni naturligtvis agera med emfas. När ni röstade på försommaren var det en helt annan sak. Då gick det jättebra att välkomna vårdgivare till Stockholm.

Det är mycket bra att vi kan agera när förutsättningarna förändras, att vi går ut och förtydligar hur information och listning ska se ut. Den har varit otydlig hos till exempel regionens egna vårdgivare och 1177 tidigare. Nu blir den tydligare.

Jag förstår att det påverkar vårdsystemet och skapar oro, men kom ihåg, mina vänner, att det under september var 10 000 nya patienter hos Kry — av 2,3 miljoner invånare. En stor andel av dem som hittat till Kry var inte listade någonstans. Det är bra att de nu har en fast vårdcentral.

Fråga 5

Anförande nr 67
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande! SL och trafikförvaltningen var snabba med att lyssna på busschaufförernas oro för att bli smittade av corona, och då stängdes bussarnas framdörrar. Men då stängdes också möjligheten att blippa eller visera sin biljett. Nu pågår framtagandet av plexiglas. Operatören Nobina håller på att titta på en säker skyddsanordning för chaufförerna så att man ska kunna öppna dörrarna. Det ska godkännas av Arbetsmiljöverket, och vi får signaler om att det kommer att ta tid. Eventuellt kommer bussarnas framdörrar att behöva vara stängda ett år till.

Min fråga till Kristoffer Tamsons är: Mot bakgrund av Arbetsmiljöverket och plexiglasarbetena, kommer ni att installera blippapparater vid bussarnas bakdörrar så att resenärerna ska kunna blippa sina biljetter och också betala för sig?

Anförande nr 68
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, regionfullmäktige! Det är ofta så att vi i den här församlingen upphöjer teknik eller tekniska expertutlåtanden till politik. Jag tänkte undvika att göra det nu och helt enkelt bara säga att liksom så ofta i övrigt när det gäller pandemin är det viktigt att vi lyssnar på experterna.

De experter vi har vid vår trafikförvaltning är tillsammans med experter hos branschorganisationen Svensk Kollektivtrafik, experter hos våra bussoperatörer, experter i Skånetrafiken, i Västtrafik, i Västernorrland, Härjedalen, Dalarna, Uppsala, Östergötland, Sörmland med flera ställen rätt entydiga med att det vore en dyr och ganska kortsiktig lösning. Det skulle förmodligen ta många månader att mitt i en pandemi börja bygga om bussar på så sätt som Anna Sehlin föreslår, i stället för att få till en ordnad och bra ombordstigning på det sätt som det ska vara på en buss.

Av den anledningen kommer jag fortsatt inte att göra annat än att lyssna på våra experter i den här frågan och hoppas och tro att den lösning som man nu jobbar på snabbt kommer att kunna få ett svar och snabbt därefter också kunna bli den både billiga och effektiva lösning som innebär att vi får en fungerande ombordstigning som kan minska trängseln, öka antalet sittplatser i kollektivtrafiken och dessutom trycka tillbaka mycket av den pandemiplankning som vi nu ser. Det är viktigt.

Den nuvarande situationen finns i alla trafikslag — i tunnelbana, på pendeltåg, på lokalbanor, på Roslagsbanan och på bussar. Det går inte att se att det skulle plankas eller tjuvåkas mindre, eller som normalt i trafiken, bara för att det finns en blippmaskin uppsatt. Snarare ser vi tvärtom hur fusket och tjuvåkandet ökat i hela SL-trafiken, också där det just nu finns spärrar.

Den lösning som Anna Sehlin lyfter fram är tyvärr inte svaret på frågan. Det säger i alla fall de experter som tittat på det. Jag tycker att vi ska lyssna på dem.

Anförande nr 69
Regionrådet S e h l i n (V): Då hoppas jag, Kristoffer, att du också lyssnar på busschaufförerna som säger att de under pandemin tycker att det är skönt att slippa konfronteras med passagerare som inte vill betala och i stället kan fokusera på att köra buss. Att inte behöva ha det ansvaret har de lyft fram som något positivt. Sedan hoppas jag också att du tittar på de framkomlighetsrapporter som vi fått oss till del i nämnden, där de säger att för att öka tillgängligheten och öka framkomligheten för bussar är det viktigt att man även kan gå på genom bussens bakdörrar. Flödena blir bättre om man använder bussens alla dörrar, eller åtminstone bakdörrarna, för att på ett snabbt sätt få på och av passagerare.

Jag skulle vilja att du vidgade din krets av dem du lyssnar på och tittade på just den här frågan från busschaufförerna om arbetsmiljön men också tittade på rapporter om framkomlighet och möjlighet för resenärerna att använda bussens bakdörrar för av- och påstigning.

Anförande nr 70
Regionrådet T a m s o n s (M): Det är oerhört viktigt att både lyssna och också klara av att bära ansvar utifrån att vi är den största kollektivtrafikmyndigheten och därmed förväntas bära ansvar och även bära andra regioners frågor. Det gör jag såväl i den här egenskapen som i min roll som ordförande för Svensk Kollektivtrafik. Jag tycker att det är viktigt.

Om olika delar av Sverige springer iväg och slits isär när det gäller hur vi ser på hur kollektivtrafiken ska bedrivas, hur vi tolkar restriktioner eller myndighetsregler, skapar vi kanske snabbt en väldigt ohållbar situation för de mindre kollektivtrafikmyndigheterna, som inte har de resurser som vi har, och vi tenderar också att långsiktigt skada trafiken. Det vill vi undvika.

Vi ska sätta åt pandemiplankarna, vi ska sätta åt tjuvåkarna, vi ska få tillbaka en fungerande ombordstigning på bussarna. Det behövs för att minska trängseln, det behövs för att öka kapaciteten i kollektivtrafiken och det behövs för att säkra våra inbetalningar. De lösningar som Anna Sehlin skissar på är inte sådana som vare sig kommer åt plankningen, ökar kapaciteten eller minskar trängseln. De riskerar tvärtom att cementera problemen.

Fråga 6

Anförande nr 71
M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande, åhörare! Resenärer som saknar giltig biljett kallas för plankare och beräknas kosta kollektivtrafiken 1 miljard i år. Det är ungefär fyra gånger så mycket som under ett vanligt år, och mörkertalet är stort. Anledningen har varit att SL slutade med biljettkontroller i början av pandemin. Kontrollerna har återinförts i ett senare skede, men man uppskattar att det på Stockholms bussar kan vara så många som åtta av tio som inte betalar för sig.

Numera stiger man på bussen i den bakre delen utan att blippa sin biljett. Det betyder att inte heller de resenärer som vill göra rätt för sig har möjlighet att betala för sin resa. Fritt fram, med andra ord.

Därför frågar jag med anledning av det stora antalet plankare i busstrafiken: Är det en avsiktlig strategi från trafikregionrådet Kristoffer Tamsons, Moderaterna, att man inte ska kunna betala för sin bussresa?

Anförande nr 72
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag vet inte om frågan är dum, ordförande, eller bara ohyfsad. Jag som kanske mer än någon annan har kämpat mot fusket och tjuvåkningen i kollektivtrafiken och som har samlat stora delar av Kollektivtrafiksverige just i synen på hur och på vilket sätt det är viktigt att vi nu står upp som ett samhälle och som en man i kampen mot dem som vill ligga andra till last, mot dem som inte vill göra rätt för sig i en svår tid, anklagas alltså av en sverigedemokrat,

som mig veterligen aldrig har lagt fram ett konkret förslag som är genomförbart beträffande hur tjuvåkningen ska bekämpas, för att vara fuskarnas och tjuvåkarnas vän.

Jag tror att det räcker att gå in på sociala medier för att se vad som skrivs om undertecknad på planka.nu eller av diverse vänsteraktivister, eller för den delen av dem som verkligen satt i system att stjäla från andra. Där kan man se vem de har högst på sin fiendelista. Jag har aldrig sett Msciwoj Swigons namn där. Jag har aldrig sett Sverigedemokraternas namn där över huvud taget. Det kanske beror på att ni är otydliga och inte lägger fram bra och genomförbara förslag om detta.

Backa upp de förslag som jag har. Backa upp de förslag som vi driver för att minska fusket och tjuvåkandet så att vi ska få en trygg och säker trafik. Jag är övertygad om att också ni då kan få en hedrande pallplats på fuskarnas och tjuvåkarnas hatlista. Det är en hedersplats och någonting att se fram emot, tro mig.

Anförande nr 73
M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande! Jag vet inte om Kristoffer inte är påläst eller vad det kan bero på, men plankare och åtgärder mot dem har vi ju föreslagit rätt många av. Vi har även budgeterat för något som inte ni har gjort och inte ens funderat på, det är bland annat att man ska sätta upp och ge möjlighet för våra resenärer att betala för sin resa om man så vill, vilket inte ges möjlighet till.

Det är ganska anmärkningsvärt att man kan vara ordförande för SL och inte ens kunna tycka att det här är ett bra förslag utan hänvisa till specialister. Menar du att specialisterna hänvisar till att det är okej att inte betala för en bussresa? Det är ju Vänsterpartiets politik.

Med det sagt är det något som vi vill votera om, bland annat just i den kommande budget-behandlingen, alltså att vi kollektivtrafikresenärer ska kunna blippa vid alla ingångar och skydda våra busschaufförer genom att sätta upp plexiglas.

Anförande nr 74
Regionrådet T a m s o n s (M): Ja, det som Sverigedemokraterna föreslår är alltså någonting som av de experter som studerat saken runt om i hela Sverige, ska jag säga, avfärdats.

Jag nämnde några tidigare, jag kan räkna upp fler län där även Sverigedemokraternas representant i styrelsen för Svensk Kollektivtrafik har backat upp detta förhållningssätt. Backat upp, alltså, inte avstyrkt. Det handlar om att vi ska kämpa för att få tillbaka en fungerande omstigning på bussarna, utöka biljettkontrollerna och se till att vi inte ramlar i den enkla fälla som innebär att vi drar in tusentals bussar runt om i landet för ombyggnation, mitt under en pågående pandemi, med utrustning som tar månader att få och som kommer att kosta hundratals miljoner att installera. Och dessutom kommer de troligtvis över huvud taget inte att komma åt den notoriska pandemiplankningen och tjuvåkningen.

Jag tycker att det känns som en ganska ogenomtänkt idé. Jag förstår att den är kortsiktigt populär att svänga sig med i medierna och i andra sammanhang, men den är inte genomförbar och den löser inte problemet – tyvärr. Tillbaka till ritbordet!

Fråga 7

Anförande nr 75
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Den 23 mars i år uppstod svår trängsel och kaos i kollektivtrafiken efter det att beslut fattats om övergång till förstärkt lördagstrafik även på vardagar. Redan två dagar efter att detta beslut fattats fick vi i trafiknämnden brev från privata bussbolag som gav besked om att de kunde bistå med sin hjälp för att minska trycket och trängseln. Även Flygbussarna erbjöd sin hjälp omgående.

Fortfarande i dag, ett halvår senare, råder trängsel i kollektivtrafiken, och människor som inte kan jobba hemma eller ta annat färdmedel tvingas trängas på fullsatta bussar för att försörja sig och sin familj.

All kollektivtrafik i vårt län är i dag upphandlad. Därmed sker styrningen via de avtal som tecknas och de krav som ställs vid upphandlingen. Det ställer krav på tillgänglighetsanpassade fordon, och bolagen bestämmer själva hur de ska göra för att de ska leva upp till kraven att köra trafiken. Därmed faller ett stort ansvar på SL och trafiknämnden när det gäller hur avtalen konstrueras för att vi ska kunna styra i kris.

Därför vill jag fråga dig Kristoffer: Är du till freds med att privata bussbolag som erbjuder sig att bidra och har fordon och förare inte används i SL-trafiken samtidigt som trängseln kvarstår i kollektivtrafiken?

Anförande nr 76
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, regionfullmäktige! Låt mig bara inleda med att säga att den inledning som Jens Sjöström hade här i sin fråga om ett påstått beslut faktiskt inte går att spåra någonstans, vare sig i förvaltningsbeslut eller i något nämndbeslut. Om det finns ett sådant formellt beslut fattat i politiken eller av någon inom förvaltningen någonstans så får han gärna visa det för mig innan han svänger sig med den typen av påståenden.

Om grunden till den här frågan visar sig vara falsk så tycker jag att det är ganska allvarligt att man grundar sina frågeställningar, att man grundar sin politik på falska påståenden eller på sådant som inte stämmer överens med verkligheten. Jag har i alla fall inte lyckats hitta ett beslut som hävdar det som Jens Sjöström här och i andra sammanhang har hävdat om att någon chefstjänsteman eller annan på förvaltningen vid ett aktivt läge skulle ha fattat beslut om att all SL-trafik skulle köras enligt någon förstärkt lördagstidtabell.

Med detta sagt så är ju den andra delen av Jens Sjöströms fråga också lite märklig, för han har själv suttit med och vi har båda två i dialog med förvaltningen fört fram och fått till svar att det tas in och har tagits in mycket extra personal, både när det gäller städpersonal och när det gäller mekaniker, när det gäller förare både till tunnelbanan och till bussarna och andra delar av SL-trafiken. Det finns ju goda exempel på detta.
Om man frågar våra operatörer så tror jag att de kommer att svara att nära nog alla, också genom de avtalsuppföljningar som gjorts, har tagit in extra personal och förstärkningar, stundtals ganska stora förstärkningar. Ett väldigt bra exempel är detta. Vi hade en operatör som tog in nästan mangrant samtliga som varslades hos Flygbussarna för att kunna stärka trafiken i den operatörens del av länet.

På motsvarande sätt har man också tagit in och utbildat förare från kanske framför allt turistbranschen. Det du hävdar är att detta inte görs och inte har gjorts. Det påståendet stämmer ju inte. Om det däremot behöver göras mer, ja, då utgår jag ifrån att man funderar på att åstadkomma sådana lösningar. Och om det finns kloka och bra förslag så tror jag säkert att både jag och förvaltningen tar del av dem.

Anförande nr 77
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Det är märkligt, för det handlar om ganska många bussföretag, och du vet vilka de är eftersom de skrev till dig också.

Jag hörde talas om det här i förrförra veckan, alltså att de inte hade blivit kontaktade, och jag hade också samtal förra veckan med flera av dem. Ingen av dem har blivit kontaktad av SL eller av våra operatörer för den delen. Det fanns ett undantag, och det var just när man hyrde in personal men inte fordon från ett bolag under drygt en månads tid.
Nu ser vi ju hur smittspridningen faktiskt ökar igen i vår region sedan några veckor tillbaka. Fler vårdas på våra sjukhus, och samtidigt fortsätter trängseln i vår kollektivtrafik. De här bolagen som

hörde av sig den 24 mars har ännu inte hört någonting. I exempelvis Region Gävleborg däremot kör Flygbussarna förstärkningstrafik i rusningstid just för att minska trängseln bland passagerare.

Sanningen är nog i stället den att SL i dag inte har förmåga att styra trafiken och inte kan kräva trafik så som man i dag har konstruerat avtalen, Kristoffer.

Anförande nr 78
Regionrådet T a m s o n s (M): Jens Sjöström och Socialdemokraterna ställde en fråga till mig som handlar om ifall vi inte borde ta in extrapersonal för att för att förstärka SL-trafiken. Vi har frågat runt bland våra operatörer och i vår förvaltning och ställt frågan: Har vi tagit in och tas det nu in extrapersonal för att förstärka trafiken där det behövs? Svaret är att det görs. Man tittar på lösningar för att kunna göra det i ännu högre grad – inte minst när det gäller busstrafiken. Då blir det lite märkligt att, som Jens Sjöström, hävda att detta inte sker över huvud taget.

Jag är inte alls främmande för att detta kan komma att behöva göras i ökad utsträckning om man kan hitta bra och vettiga lösningar för det, men jag tror inte riktigt att vi ska hävda att saker och ting inte sker om det så enkelt går att kontrollera fakta och kunna belägga att det sker. I så fall tror jag att vi gör debatten en otjänst.

Och om det är någonting som jag tror att svenska folket i stort men särskilt stockholmarna är rätt så trötta på efter det år som vi snart har bakom oss så är det när politiker påstår saker och ting som de inte har belägg för, särskilt om det är så lätt att kontrollera som det faktum att här visst har plockats in personal som hjälper till med att köra bussar.

Fråga 8

Anförande nr 79
M a r i t N o r m a s d o t t e r (V): Ordförande! Under den senaste tiden har vi fått höra talas om fler och fler larmrapporter om ökad psykisk ohälsa i befolkningen, och antalet suicidfall och suicidförsök ökar också, framför allt bland yngre människor. Detta är mycket oroväckande i synnerhet eftersom Sverige har en nollvision för suicid.

Redan före coronakrisen nåddes vi av larmrapporter om att psykiatrin var i stora behov av extraresurser. Vi hade långa kötider till specialiserade psykiatriska utredningar och behandlingar. Det vi ser nu är ju att vårdskulden ökar samtidigt som vi fortfarande får in larmrapporter om ökad psykisk ohälsa.

Anförande nr 80
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag har fått frågan som handlar om ifall vi tar höjd för en upprustning av psykiatrin för att möta behoven kring psykisk ohälsa och suicidprevention i efterdyningarna av covid-19. Svaret på den frågan är: Ja, absolut! Väldigt mycket har redan satts i gång. Redan under våren beslutade den särskilda sjukvårdsledningen om en suicidpreventiv strategi. Vi arbetar vidare, för vi behöver en långsiktig sådan också. Den ska vi naturligtvis behandla tillsammans i politiska sammanhang och det gäller också en handlingsplan.

I den här så kallade vårdskulden finns flera delar. Den ena är ju den vård som fick sättas på vänt helt enkelt för att vi skulle kunna ge akut sjukvård till dem som drabbades av covid-19. En annan del av det här är den psykiska ohälsa som har uppstått under pandemin, och den måste vi naturligtvis ta på stort allvar. Detta ingår också i planeringen för hur vi ska möta människors behov av vård som ju inte alls bara får vara somatisk. Det finns ett stort annat behov också som handlar om den psykiska hälsan.

Som tur var var arbetet redan i gång, utrednings- och förberedelsearbetet, för att utveckla primärvårdens insatser när det gäller psykisk hälsa, för det är ju viktigt med tidiga insatser. Det

som kallas för första linjens psykiatri är ett viktigt utvecklingsområde där vi redan har tagit en del steg. Fler kommer att tas framöver i takt med att vår primärvårdsstrategi förverkligas.

Det är psykiatriberedningen, under Susanne Nordlings ledning, som leder och driver det här arbetet. Jag tror att vi alla kan vara överens om att det är väldigt angeläget.

Anförande nr 81
Marit Normasdotter (V): Tack för den infallsvinkeln!

Jag tänker så här. Jag jobbar ju med vuxna missbrukare i Botkyrka, i södra delen av Stockholms län. Jag vet att det var långa kötider redan före pandemin, till exempel till ADHD-utredningar och sådant.

Jag blir väldigt bekymrad för det här, bland annat för att vi nu inte bara har dem som redan är inne i vården utan även har äldre människor som har blivit isolerade och kanske förlorat anhöriga under den här pandemitiden och som är i behov av psykiatriskt stöd och behandling. Vi har också personal som har varit med om fruktansvärda trauman på sina jobb där folk dött runt omkring dem, och den personalen behöver stöd.

Vi har en kollega i Vänsterpartiet som är sjukskriven för utmattning på grund av coronapandemin. Du ser ju det här i närheten. Det behövs en stor utökning av stödet till psykiatrin.

Anförande nr 82
Regionrådet Starbrink (L): Ja, det stämmer att många som har levt i isolering, till exempel under pandemin, också far illa av detta på olika sätt, inte minst den psykiska hälsan påverkas.

Detta är, som jag sade i mitt tidigare inlägg, en del av den så kallade vårdskulden, och vi arbetar aktivt för att möta de behov som uppstår i samband med detta. I detta sammanhang är vi också glada över att vi faktiskt har fått resurser från nationell nivå för att kunna handskas med vårdskulden.

Nu nämner du också personalens situation. Jag är väldigt stolt över de insatser som regionen har gjort för att erbjuda medarbetare i hälso- och sjukvården stöd efter precis den typ av upplevelser som du beskriver. Personalen har haft en väldigt pressad arbetssituation och de har sett människor gå bort, och medarbetarna har många gånger varit överväldigade.

I denna situation är det väldigt fint att veta att regionen har haft ett stort, brett och generöst erbjudande till medarbetarna. Det måste vi naturligtvis säkerställa att vi fortsätter att erbjuda, för pandemin är inte över.

Fråga 9

Anförande nr 83
Britt-Mari Canhasi (SD): Till följd av pandemin pausades mammografiundersökningar i våras. Sedan dess söker kvinnor inte vård i samma utsträckning som tidigare och har inte fått vård heller, för den delen. De kom inte till screeningundersökningarna.

Detta har inneburit att antalet nyupptäckta cancerfall har minskat med 35 procent. Inom bröstcancervården är man nu orolig för att de oupptäckta cancerfallen ska leda till en period av överdödlighet.

Mammografiprogrammet öppnade i slutet av augusti, fick vi veta, och samtidigt fick vi veta att 18 000 kvinnor i åldersgruppen 70–74 år inte hade kallats under år 2020. Med anledning av den förlängda kön bestående av patienter som väntar på screening undrar jag om det finns en plan för

hur vården skyndsamt ska kunna erbjuda screening till alla kvinnor mellan 70 och 74 år som ännu inte kallats under år 2020.

Anförande nr 84
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium och ledamöter! Jag tackar för frågan! Detta är ett otroligt viktigt ämne. Screening är ju en viktig verksamhet för att kunna upptäcka tumörer och diagnostisera cancer. I mars under pandemins allra värsta fas pausades screeningen för olika cancerformer och andra sjukdomar för att minska risken för spridning av covid-19 i vården.

I maj beslutade den regionala särskilda sjukvårdsledningen att delar av screeningen kunde återupptas, bland annat den för bröstcancer, alltså mammografi, för kvinnor i åldrarna 40 till 69 år. Starten och åtgärderna har fungerat väl, och från och med mitten av september kunde också bröstcancerscreeningen starta igen även för kvinnor som är mellan 70 och 74 år gamla, alltså även för dem som beräknas tillhöra någon riskgrupp. Det är faktiskt inte så länge sedan som vi utökade screeningprogrammet till att även gälla de äldre. Det har inte alltid varit så, men i dag lever vi längre, så det är viktigt att vi upptäcker och diagnostiserar cancer även bland kvinnor i lite högre åldrar.

Vi har ju tre bröstcentrum och alla arbetar nu intensivt för att ta igen den vård som inte kunde utföras under pandemins inledningsfas.

Ja, det finns en plan. De utökar verksamheterna för att fler ska få vård och kunna genomföra screening. Karolinska genomför en bröstknöldag i morgon, den 14 oktober, där kvinnor med symptom från brösten kan få hjälp snabbt. Jag vill gärna uppmana er alla att ta del av den informationen och sprida den vidare.

Det vi gör nu för att säkerställa en bra plats för screening är att väntrum, bokningar och skydds-utrustning har anpassats för att verksamheten ska kunna följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer, vi genomför särskilda informationssatsningar på ett regionövergripande plan för att uppmana kvinnor att hörsamma kallelsen och att verkligen komma på mammografi-screeningen, för detta räddar liv.

Anförande nr 85
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Tack för svaret! Vi får hoppas att den här planen också håller och att köerna också kan betas av.

Det som är oroande är att screeningintervallen i Stockholm ligger på 28 månader just nu i stället för på 18 månader, som annars är fallet. Dessutom är det rätt så många som är väldigt rädda för att komma på screeningarna. Det uppskattas vara en tredjedel. På något sätt måste man nå ut till de här kvinnorna. Det finns nämligen en risk, när det går för lång tid, att tumörerna hinner växa till sig och då är det risk för att screeningberget övergår till att vara ett bröstcancerberg.

Vi får verkligen hoppas att köerna betas av och att det inte finns anledning att återkomma i den här frågan senare.

Anförande nr 86
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium och ledamöter! Jag instämmer i din oro, men jag kan försäkra dig om att alla bröstcancercentrumen gör allt de kan för att klara av att beta av den här vårdskulden. Den siffra för intervallet som jag har är 24 månader, men det går säkert att kontrollera vad som exakt gäller.

En utmaning för vårdgivarna är bemanningen. Eftersom Folkhälsomyndighetens rekommendationer är att de som arbetar på en arbetsplats naturligtvis ska stanna hemma vid allra minsta tecken på någon form av förkylning eller andra coronaliknande symptom, så tar personalen, helt rätt, det säkra före det osäkra. Då stannar många hemma både för sina egna symptom och när

barnen visar symptom. Nu har vi också infört familjekarantän. Bemanningen på centren är alltså en utmaning.

Vi har vårt regionala cancercenter, RCC, som följer utvecklingen noga och för dialog med vårdgivarna i de här frågorna. Det är viktigt att vi fortsätter att följa rekommendationerna.

Fråga 10

Anförande nr 87
P e t r a L a r s o n (S): Herr ordförande! I flera kommuner växer befolkningen betydligt, och behovet av vård ökar på kvällar och helger. Samtidigt ska husläkarjourerna läggas ned.

Husläkarjourerna kompletterar de vanliga vårdcentralerna utanför kontorstid och tar emot patienter i alla åldrar med akuta sjukdomar och skador som inte behöver mer avancerade sjukvårdsresurser. Det sker ofta på bokad tid och utan onödig tid i väntrummet.

Husläkarjourernas styrka är ju att det är erfarna allmänläkare som känner området och som känner patienterna. Det blir få onödiga besök, och patienterna blir ofta slutbehandlade där. Husläkarjourerna fyller en viktig funktion för medborgarna, och vi socialdemokrater är oroade över hur nedläggningarna kommer att påverka tillgången till vård på kvällar och helger.

Därför vill jag fråga dig, Anna: Finns det en risk att de redan underfinansierade vårdcentralerna kommer att få ännu större arbetsbelastning när husläkarjourerna stänger.

Anförande nr 88
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack för din fråga, Petra! Svaret på frågan är: Nej, jag ser inte den risken. Jag ser däremot möjligheten att våra närakuter kan hjälpa fler patienter.

Förslaget om att avveckla regionens tio husläkarjourer är *både* ett led i förtydligandet av vårt vårdutbud för att inte ha parallella spår inom det akuta omhändertagandet som inte kräver akutsjukhusens resurser *och* ett sätt att hushålla med våra skattemedel då det innebär en kostnadsminskning med 80 miljoner kronor som vi hellre ser att vi använder i andra delar av sjukvården i stället för att upprätthålla parallella system.

Det finns ju alla möjligheter, vilket den nya aktören Kry visar, för vårdcentraler att utöka sina öppettider kvällar och helger, till exempel. Den möjligheten har vi i Region Stockholm, och vi hindrar förstås ingen från att göra så. Husläkarjourernas patienter tror jag dock i första hand kommer att vända sig till närakuterna som ju har både rätt funktion och rätt kompetens för att möta de flesta behov som kan förekomma.

Anförande nr 89
P e t r a L a r s o n (S): Närakuterna har i dagsläget inte alltid tillgång till labb och röntgen så som det var tänkt. Framför allt är det röntgenverksamheten som i flera fall stänger långt tidigare än närakuten. Det är väldigt få människor som vill sitta och vänta på akuten, men när husläkarjourerna stänger och man vet eller är orolig för att närakuterna inte har den kompetens som de ska ha så finns det ju en viss risk för att människor åker till akutsjukhusen i stället. Det är ju ur både ett mänskligt och ett ekonomiskt perspektiv viktigt att vård ges efter behov och på rätt vårdnivå.

Visst kan man använda de digitala vårdgivarna och visst kan man utöka öppettiderna, men då kvarstår faktum att husläkarmottagningarna måste få utökade resurser.

Vi är oroliga över att ni inte kommer att tillskjuta de resurser som krävs för att vårdcentralerna ska utföra sitt uppdrag när husläkarjourerna nu stänger.

Anförande nr 90
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ja, under de år som jag har verkat här så har vi ju tillskjutit stora resurser till primärvården, och det är vår ambition att fortsätta med det.

I vårt budgetförslag ökar vi ersättningen till husläkarmottagningarna med 3 procent. Det tycker jag är ett bra tillskott när vi också förflyttar ansvar mellan olika delar av vården.

Det pågår ett arbete där vi ser över vårdval, till exempel fotvården och andra delar som egentligen är nära kopplade till husläkarmottagningarna, och i så fall kommer naturligtvis även de resurserna att fortsättningsvis behöva användas i primärvården.

Husläkaruppdraget på jourtid menar jag är en parallellstruktur till våra närakuter, och det vore bra om vi kunde minska sådana parallella funktioner eftersom detta slukar skattemedel. Jag vill att pengarna hellre ska gå direkt till patienterna i vården.

Fråga 11

Anförande nr 91
A n n M a r i E n g e l (V): Nu får ni titta på den här bilden en gång till. Min fråga handlar inte om hur folk ska agera utan den handlar om SL:s utformning av sina budskap. Vi har ju ända sedan i våras matats med en serie ganska obegripliga budskap i en reklamkampanj. Tänk på avståndet mellan säng och soffa, och så vidare.

Detta har nu toppats med det här budskapet som har upprört väldigt många. Därför vill jag fråga dig om du tycker att SL kommunicerar med stockholmarna på ett lämpligt och begripligt sätt? Tycker ni att det här är en reklamkampanj som är värdig SL?

Anförande nr 92
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Att debattera med en vänsterpartist, som den som jag har bredvid mig här, är oftast ett under av inkonsekvens sett till principerna.
Vi stod här för ett regionfullmäktige sedan och debatterade förekomsten av reklam i kollektivtrafiken, och Ann Mari Engel var då en benhård motståndare till reklamen, och hon tyckte att vi skulle ta bort reklamen från kollektivtrafiken och i stället skulle där sättas upp information, samhällsinformation, varför inte från SL.

Vi förde en debatt och jag frågade då om hon tyckte att vi skulle ha förhandscensur eller någon form av förpolitisk granskning av den samhällsinformation som skulle sättas upp där, och då svarade Ann Mari Engel: Nej, nej, absolut inte! Om du tror det så vill jag bestämt säga från Vänsterpartiets sida att någon politiker aldrig i er värld ska få sitta och förhandsgranska eller förhandscensurera på vilket sätt saker och ting ska få sättas upp eller inte sättas upp i kollektivtrafiken, för det vore henne helt främmande.

Likväl står vi här i dag, en dryg månad senare, och du ställer mig frågan om hur och varför jag inte har idkat förhandscensur eller om jag borde göra detta när det gäller enskilda informationsinsatser som görs i samhällsinformationens namn utformade av, i detta fall, SL.

Den här kampanjen har absolut väckt känslor, och man kan ha synpunkter på den, men likt förbaskat ska både du och jag förena oss i våra principer och det innebär att du och jag inte ska idka förhandscensur i denna fråga eller sätta oss som domare över kampanjen. Så kan man nämligen inte arbeta när det gäller den här typen av budskap och budskapsformulering.

Man kan ha synpunkter på den, man ska ha det. Jag har det personligen också, men inte i min roll. På samma sätt hoppas jag att du i din roll inte vill sätta dig till doms över vad som får skrivas och inte skrivas och av vem när det gäller viktig samhällsinformation i vår kollektivtrafik.

Eller har jag fel? Har ni bytt uppfattning i Vänsterpartiet?

Anförande nr 93
Ann Mari Engel (V): Nu dribblar du verkligen bort frågan, Kristoffer.

Frågan till dig var om du tyckte att ni kommunicerar på ett lämpligt och begripligt sätt. Det är väldigt magstarkt att kalla detta för förhandscensur. Du är väl ordförande i SL, och SL har, såvitt jag förstår upphandlat en reklambyrå som utformar ett antal budskap. Ni är väl fria att välja vilken byrå ni vill.

Jag frågar dig om du tycker att det är lämpligt att man sätter upp ett antal budskap som är obegripliga för de flesta människor och som provocerar väldigt många. Det finns väl ingen möjlighet att jämföra det med frågan om konstnärlig frihet!

Jag menar inte att du ska gå in och ändra i affischerna, men du kanske ska fundera på vilken byrå ni använder och vilket tilltal ni ska ha, för i det här fallet är ju SL avsändaren. Det är ju inte något konstnärligt uttryck. Och som ordförande i SL har du också något ansvar för vilket budskap ni skickar. Det är ju ni som är avsändaren.

Anförande nr 94
Regionrådet Tamsons (M): Framför allt har jag ansvar för att hålla rågången tydlig mellan vad politiken ska ägna sig åt och fatta beslut om, och vad som faktiskt är det dagliga utövandet som görs av dem som arbetar ute i kollektivtrafiken eller av dem som jobbar med att upprätthålla den på trafikförvaltningen.

Det skulle vara mig främmande, även om det inte är främmande för Ann Mari Engel, att gå in och ha synpunkter på vad de skriver i sina tjänsteskrivningar eller för den delen var och exakt vilka ordval de har i sina informationskampanjer.

Detta är en del i min liberala demokratisyn, så fungerar jag. Vill man inte ha mig så får man byta ut mig mot någon annan. Jag vet att det finns många på vänsterkanten som vill det, men än så länge har jag väljarnas förtroende. Och de principer som jag förfäktar kommer att fortsätta att vara giltiga under den tiden.

Är den här kampanjen bra eller dålig? Ja, personligen kan jag väl svara nja som svar på den frågan.

Men jag kan säga en sak och det är att jag inte politiskt tänker sätta mig till doms över dem som sliter hårt med tryggheten i kollektivtrafiken, med att informera om den, med att få nya lösningar på plats och som dagligen, natt som dag, finns där ute och kämpar mot buset. De har mitt hundraprocentiga stöd, det ska ni höra, ni som jobbar med detta där ute i trafiken! Lita på mig! Så länge jag finns här kan ni lita på att ni har en försvarare!

Anförande nr 95
Lars Bryntesson (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! ”Den 1 januari 2019 bytte Stockholms läns landsting namn till Region Stockholm. Den nya regionen har tagit över det regionala utvecklingsansvaret från Länsstyrelsen och har fått ett ökat ansvar för tillväxten och utvecklingen i regionen.” Exakt dessa ord är hämtade från *Region Stockholm i korthet*. Det speglar på ett bra sätt det utökade ansvar som vi fått genom omvandlingen till region. Jag vill nu också peka på den möjlighet som detta innebär.

Även när vi har blivit region är det hälso- och sjukvården som alltjämt är det dominerande området för oss. Det är det som de flesta av våra invånare förknippar oss med. Vi betonar rätten till god och jämlik hälsa, och det är i grunden detta som motionen handlar om. Som vi nog alla vet är fysisk inaktivitet en av de största ohälsofaktorerna i vårt land. Det handlar framför allt om stillasittande och har i vår digitala tidsålder blivit ett växande problem, inte minst bland barn och ungdomar. Om vi genom passivitet i dag tillåter problemet att växa bäddar vi dåligt för framtidens hälso- och sjukvårdsinsatser. En sådan utveckling har vi stor anledning att vara väldigt oroliga för.

Så här behöver det dock inte bli. Botemedlet är förvånansvärt enkelt. Det handlar om att uppmuntra fysisk aktivitet och rörelse, och det är både relativt enkelt och faktiskt roligt. Vi måste helt enkelt bli bättre på att kittla och ta till vara den lust som ligger i den fysiska aktiviteten. Det handlar om att uppmuntra den dubbla glädjen över att både känna tillfredsställelse för stunden och få en bättre hälsa på sikt. För denna uppgift är vi i denna region och i vårt land gynnade jämfört med många andra länder. Vi har tillgång till en omfattande och bred idrottsrörelse som engagerar mängder av personer i olika åldrar och på olika sätt. Här finns tusentals och åter tusentals engagerade vuxna som är ledare och tränare, som själva idrottar eller som är äldre motionärer. Här finns många barn och ungdomar som berikar sin fritid med både skoj och kamratskap.

Idrottsrörelsens möjligheter är många, men de är tyvärr också begränsade. Tillgången till lokaler och anläggningar är ofta otillräcklig. Exempelvis är tillgången till idrottshallar i Stockholm mycket dålig i jämförelse med andra delar av landet. Det försvårar för idrottsrörelsen att nå de allt fler inte minst barn och ungdomar som verkligen behöver fysisk aktivitet och rörelse. Vi måste kunna bli bättre på det här i vår region, som är Sveriges rikaste. Men då krävs det att vi hjälps åt och att vi gemensamt anstränger oss för att underlätta för idrotten.

I motionen föreslår vi att regionens fastighetsbestånd ska inventeras med det yttersta syftet att bli en resurs i folkhälsoarbetet där så är möjligt och lämpligt. Vi ger exempel på detta i motionen, och vi öppnar också för kreativitet och okonventionella lösningar. Dessutom föreslår vi att regionen ska inleda en samverkan med länets kommuner för att skapa ett regionalt program för lokalförsörjning för idrottsändamål. Det skulle visa att vi har förstått innebörden av vårt utökade ansvar för regional utveckling, och det skulle utgöra ett välkommet kvitto på att vi tar uppdraget på allvar. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 96
Regionrådet B r o b e r g (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Regionen har under ett antal år satsat mycket pengar på upprustning och utbyggnad av vårdens lokaler. Lokalerna är specialanpassade för just vårdens behov med det krav på tillgänglighet och säkerhet som gäller specifikt för vård. Att idrotta och motionera är viktigt, men att upplåta lokaler för parkour, tyngdlyftning, kampidrotter och dans är inte regionens uppgift. Det kan heller inte göras utan att skapa mer arbete och kosta pengar. Regionen behöver varje krona för att klara sina huvuduppgifter.

Den blågröna majoriteten lade i förra veckan fram en budget som präglas av den pågående pandemin. Den har en tydlig inriktning på regionens kärnuppgifter, det vill säga en god tillgänglig vård och en kollektivtrafik till invånarna i Stockholms län. I budgeten slår vi också fast att pandemins utveckling framöver är osäker liksom dess långsiktiga effekter på hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken och samhällsekonomin. Det som står klart är att pandemin och dess efterverkningar kommer att prägla både budgetåret 2021 och åren därefter. Det krävs omfattande effektiviseringar för att säkerställa en ekonomi i balans. Tillgängliga resurser måste användas sparsamt och genomtänkt så att varje skattekrona används så effektivt som möjligt.

Att i detta läge – mitt under en pandemi – föreslå att regionen ska bifalla en motion med förslag om att inventera regionens fastighetsbestånd, såväl ägda som arrenderade och hyrda, i syfte att bedöma vilka lokaler som skulle vara möjliga och lämpliga att upplåtas till idrottsrörelsen är för mig som ansvarigt fastighets- och serviceregionråd totalt främmande. Vän av ordning kan möjligen påpeka att motionen skrevs och lades fram före pandemin. Men beslut fattades i regionstyrelsen den 19 maj, det vill säga mitt under pandemin. På samma möte fattades beslut om inköp av kritisk skyddsutrustning och om att sådan framöver skulle kunna produceras i Sverige. På den dagliga presskonferensen med Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap inrapporterades 50 nya döda, och 383 personer vårdades på landets IVA-avdelningar.

Hur tänkte ni? Hur tänker ni? Eller tänker ni inte alls? Som killen från Sundbyberg sade i Lorry: ”Tänkte inte på det.”

Vi befinner oss fortfarande mitt i en pandemi, om än i ett bättre pandemiläge än i maj. Men vi har ett oerhört ansträngt ekonomiskt läge. Att då lägga nya uppgifter och kostnader för idrottslokaler på regionens nota är väldigt märkligt. Jag tycker att ni ska ändra ert yrkande och i dag yrka avslag på den här motionen, för det avser jag att göra. Avslag på motionen!

Anförande nr 97
Marit Normasdotter (V): Ordförande, ledamöter, webbtittare! Jag vill till att börja med yrka bifall till motionen. Vi i Vänsterpartiet anser att det finns många goda skäl till att bifalla den här socialdemokratiska motionen. Ett av dem är kanske just RUFS, den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen. Vi har en hel del mål som ska uppnås till 2050. En förbättrad folkhälsa är ett av dem.

I skrivelsen från regionrådsberedningen kan vi läsa att ”regionen bör endast förfoga över fastigheter som syftar till att fullgöra kärnuppdraget”. Men att förbättra folkhälsan är väl verkligen en del av kärnuppdraget, i synnerhet nu när vi gått från att vara landsting till att bli region. Vi har ett större ansvar att ta för alla frågor som rör regionen. Som jag ser det handlar detta om en politisk ovilja att ta grepp om frågan.

En kapacitetsbrist i en kommun har också inverkan på grannkommuner. Det motiverar att regionen tar ett regionalt grepp om försörjning av idrottsytor och lokaler. Eftersom vi redan har en dialog med kommunerna om hur det fysiska rummet planeras handlar det här om att skapa en bild av hur det ser ut och kommunicera detta till kommunerna. Med fler fysiska lokaler skulle incitament skapas för att starta mer fysiska aktiviteter som får en förbättrad folkhälsa som resultat. Det är väldigt enkel matematik.

En annan aspekt är den ökande fetman bland barn. Med fler tillgängliga lokaler kan man skapa större incitament till spontanidrott och därmed minska detta problem. Man får med andra ord många fördelar med ganska små medel.

Anförande nr 98
Bengt Larsson (V): Ordförande, fullmäktige! Ibland kan man undra om corona blir argument för att ställa in allting. Om man säger att corona innebär att man inte kan göra en inventering av det fysiska rummet och lokaler för idrotten talar det för sig självt.

Jag vill som Marit inleda med att säga att vi i Vänsterpartiet yrkar bifall till motionen.

Vi vet att det byggs och förtätas mer och mer i det redan befintliga bostadsbeståndet. Det gör att det offentliga rum som upplåts till idrottsrörelsen eller spontanidrott blir mindre och mindre. Därför är det ur ett hälsoperspektiv viktigt att regionen finns med i planeringen, vilket man också gör. Men jag tycker att man gör det väldigt lätt för sig om man säger att man inte kan inventera lämpliga lokaler. Idrottsrörelsen behöver stöd i form av lokaliteter med mera. Man kan som region eller kommun också ta hjälp av idrottsrörelsen. Det finns massor av gedigna utredningar av de olika idrottsförbunden i Stockholmsregionen. Det är bara att ta till sig dem och sedan samverka. Nästa diskussion handlar om hur kostnaderna ska fördelas. Men att rakt av bara avfärda motionen tycker jag inte är bra. Jag yrkar än en gång bifall till Socialdemokraternas motion.

Anförande nr 99
Robert Johansson (S): Fru ordförande! Kära åhörare, fullmäktigeledamöter! Jag vet inte om Lars i sitt inledningsanförande sade samma ska som han en annan gång sagt: Den bästa vården är den som aldrig behövs. Faktum är att en stor del av det som motionären vill åstadkomma genom motionen, framför allt det som står i att-sats nummer två, redan är gjort. Kulturförvaltningen har tagit fram en rapport som heter *Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola*. Det betyder inte att hela att-sats två är gjord, men det betyder att för en stor del av arbetet kan man ställa sig på en annans axlar och fortsätta därifrån.

Jag blir vidare lite fundersam när man börjar tala om pandemin och vad vi ska satsa på och inte satsa på. Det här är ingen större kostnad för regionen. Lokalerna finns redan – om de finns – och arbetet med att samverka med kommunerna om hur vi kan hjälpa idrottsrörelsen i vår region att få tillgång till fler tider skulle vara ett extremt bra sätt att uppnå målen i RUFS. Vi kan inte pausa den regionala utvecklingen bara för att vi har en hemsk pandemi som står i farstun. Vi måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Man kanske inte ska lägga stora finansiella resurser på en utredning. Men jag är tämligen övertygad om att det redan i dag finns massor av skarpa hjärnor på olika förvaltningar – på tillväxt- och regionplaneförvaltningen och på den nya fastighets- och serviceförvaltningen – som skulle kunna göra det här arbetet.

Bifall till motionen! Jag vill tacka Jerry, som tyvärr inte är här, för en bra motion.

Anförande nr 100
Lars Bryntesson (S): Ordförande! Jag fick för en stund sedan se utspelet där man sade: Vi lovar att rösta nej till att ha parkour på sjukhus. Det var förstås lite humoristiskt, men jag var redan något förberedd, bästa Charlotte Broberg, på att du skulle ha det slags angrepp som du hade. Det rimmar lite illa med devisen att vara den vuxne i rummet och det här med att bemöta motpartens bästa argument eller sämsta argument. Jag är glad om vi kan ha en debatt där vi tittar på de bästa argumenten och för debatten framåt. Jag tror att du hade lite otur i hur du tänkte.

Motionen skrevs i juni 2019. Ingen av oss visste då något om en kommande pandemi. Att majoriteten väljer att behandla den under nästan ett år får stå för majoriteten, som uppenbarligen tyckte att det var en bra tajmning. Det tyckte inte jag. I svaret skriver regionstyrelsens majoritet att det saknas möjliga lokaler och hänvisar till den regionala utvecklingsplanen, RUFS, som vi fattade beslut om under den förra mandatperioden. Det är mycket besynnerligt eftersom den här argumentationen – märklig som den är – tyder på att det finns en gjord inventering. Men det finns det ju inte. RUFS antogs dessutom innan vi blev region.

I mitt inlägg betonade jag att det här framför allt är en fråga om rätten till jämlik vård och hälsa. Det är så vi vill se på motionen. Det handlar om god och jämlik hälsa. Jag vill även ta upp en annan ohälsofaktor som vi måste bemöta i vår region. Jag tror att fastighets- och serviceregionrådet inte är helt obekant med den. Det handlar om utanförskapet. Det är också en ohälsofaktor. Idrottsrörelsen bjuder många möjligheter till gemensam identitet och samhörighet. Att ingå i en gemenskap är det bästa sättet att skapa delaktighet. Det utgör därmed en viktig folkhälsofaktor. Det finns även ett samband mellan kultur och idrott. Båda är viktiga för folkhälsan och vårt välmående, för demokrati och delaktighet, för engagemang och yttrandefrihet. Idrotten berikar kroppen på ett liknande sätt som kulturen berikar själen.

Framför allt vill jag säga att motionen inte är en motion som bara handlar om lokaler hit eller dit, och definitivt inte om parkour på sjukhus. Den handlar om hur vi ska göra för att uppnå en viktig folkhälsoinsats för inte minst våra barn och ungdomar. Det borde inte vara speciellt svårt att instämma i denna enkla slutsats: Den bästa sjukvårdsinsatsen är den som inte behöver göras.

Bifall till motionen!

Anförande nr 101
Gabriel Kroon (SD): Jag vill tacka Socialdemokraterna för en bra motion. Jag tycker att den är viktig, inte minst sett ur aspekten att jobba förebyggande. Om vi bara fokuserar på coronapandemin kommer vi att stå här om ett år med fortsatta ökade kostnader när patienter tvingas söka sig direkt till akuten i stället för att undvika densamma. Jag tror att det här förslaget är väldigt bra. Det ökar folkhälsan och idrottsrörelsens möjlighet att verka i vår region.

Vi sverigedemokrater kommer att rösta bifall. Vi kommer därtill att lämna in vårt särskilda uttalande som finns på Netpublicator.

Anförande nr 102
M a g n u s P e r s s o n (C): Fru ordförande! Mycket av det du säger, Lars, är saker som är bra. Idrott *är* bra. Det bidrar starkt till folkhälsan. Men det är inte detta vi diskuterar här i dag, utan det är hur frågorna hänger ihop med lokalförsörjningsfrågor. Själva grunden för att det ska finnas en god poäng med att göra de saker som föreslås i motionen är att det finns lokaler som regionen förfogar över och som kan vara lämpliga. Jag förstår om man inte har koll på alla lokaler som regionen har, men jag har hittills inte hört ett enda exempel på en lokal som skulle passa för det här. Finns det något sådant exempel från S eller V, som ju företräder motionen?

Det bekymrar mig också något att motionen skulle göra att man klampar in på det kommunala ansvaret. Idrottsanläggningar har traditionellt sett ju varit ett primärkommunalt ansvar. Vad ska jag säga till mina kommunalrådskollegor i kommuner som styrs gemensamt av Socialdemokraterna och Centerpartiet? Det är inte bara kommuner som är alliansstyrda eller blågrönt styrda som i så fall skulle få sin lokalförsörjningsstrategi på idrottsområdet överprövad. Det skulle även gälla Botkyrka, Haninge, Sundbyberg, Södertälje och Vaxholm. Vad föreslår du att vi två ska säga till våra kollegor i dessa kommuner?

Finns det andra kommunala lokalförsörjningsansvar som vi också ska ta upp i denna församling? Skolförsörjning, äldreboenden, gymnasieskolor eller kulturscener för teater och liknande? Berätta gärna!

Personligen tycker jag att det är bättre med renodlade roller. Kommunerna har huvudansvaret för lokalförsörjningen för kultur, fritid och annan primärkommunal verksamhet. Regionen har huvudansvaret för kollektivtrafiken och vården. I den mån det finns någon lokal som skulle vara lämplig är det då inte mest sannolikt att den i så fall ligger i något av de bestånd som vi, i alla fall från den blågröna majoritetens sida, har uttalat finns på vår säljlista, att den inte bidrar till kärnuppdraget om att bereda våra invånare vård utan i stället kan utnyttjas på annat sätt? Fastighets- och servicenämnden har beslutat att hyra ut exempelvis Gamla Karolinska på korttidskontrakt som en del av den försäljningsprocess som pågår. Det här känns alltså inte heller särskilt relevant. Det vore mer relevant om det är sådant vi använder på lång sikt.

Låt mig säga något om processen. En motion ska i normalfallet besvaras inom ett år. Det är säkert därför de har låtit den gå fram nu. Jag har inte frågat någon. Men jag kan inte tänka mig att någon skulle ha sagt nej till bordläggning.

Anförande nr 103
Regionrådet B r o b e r g (M): De lokaler vi har är som sagt anpassade för vård, och av de tomma lokaler som finns finns merparten på Gamla Karolinska-området. Som Magnus precis berättade är ambitionen att dessa lokaler ska hyras ut. Vår målsättning är att Region Stockholms nettokostnader för verksamhetslokaler ska minska och att incitamenten för ett effektivare lokalutnyttjande bör förstärkas. Marknadsfastigheter ska säljas när det finns goda förutsättningar för försäljning, och fram till respektive försäljningstillfälle ska de hyras ut. Vi ska inte använda regionens lokaler till parkour, tyngdlyftning, kampidrotter eller dans.

I opposition kan man lova allt till alla, inte bara lokaler till sjukvården utan även till idrottsrörelsen trots att detta inte är regionens ansvar. Dessutom tänker man inte betala notan.

Med detta sagt tycker jag som sagt inte att idrott och motion inte är viktigt, för det är de. Idrott och träning gör att vi blir friskare och att vi lever längre. Det minskar även den psykiska ohälsan, vilket är en av vår tids stora utmaningar. Men att tillhandahålla idrottslokaler är inte regionens uppgift.

Om senast en vecka ska oppositionen – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Sverige-demokraterna – lägga fram sina budgetförslag. Jag ser med spänning fram emot att läsa era budgetförslag om de satsningar som ni tänker göra för att inventera lokaler för idrottsrörelsen och anpassa lokalerna för den. Det är som sagt upp till bevis. Eller tänker ni agera som en totalt oansvarig opposition och i dag bifalla motionen med de kostnader som det innebär för att i nästa vecka lägga fram ett budgetförslag där inte en endaste krona satsas på parkour, tyngdlyftning,

kampidrotter och dans? Det är enbart i opposition som man kan både äta kakan och samtidigt ha den kvar och dessutom inte betala en endaste krona för kakan. Det är vad ni gör.

Bifall till majoritetens förslag om att avslå motionen och satsningar på parkour, tyngdlyftning, kampidrotter och dans på våra sjukhusområden!

Anförande nr 104
Thomas Magnusson (V): Fru ordförande! Tack, Jerri, Lars, Conny och Socialdemokraterna, som skrivit en mycket bra motion! Jag blir glad och inspirerad när jag läser motioner som denna där man försöker tänka ett steg längre och fundera över hur man skulle kunna göra i framtiden.

Lika glad som jag blir över detta blir jag lika ledsen över att höra majoritetens företrädare som i sak verkar hålla med om själva grundbeskrivningen men ändå inte förmår eller vill ta några som helst initiativ i frågan. Det är lätt att då tänka att jag måste hitta på egna argument för skälet till att detta är bra och varför vi borde bifalla motionen. Har man kanske missat något i diskussionen? Jag tycker dock att det räcker att lyssna till Lars inledningsanförande. Jag tycker också att det räcker att läsa hälso- och sjukvårdsnämndens bakgrundsbeskrivning av varför detta är viktigt för att jag ska säga att jag vill bifalla motionen.

Jag tror att det är viktigt att vi går tillbaka till motionens två att-satser som handlar om att inventera lokaler i fastighetsbeståndet, såväl ägda som arrenderade och hyrda. Det är en lite vidare mening än bara de som vi bedriver verksamhet i. Det handlar om att fundera på vad det faktiskt betyder. Är det så att vi i anslutning till en vårdcentral kan ha ett utrymme där idrottsrörelsen kan komma in? Det skulle kunna kännas naturligt att jag som patient kommer på besök och sedan går in i nästa rum där jag kan utföra en del av den idrottsaktivitet eller fysiska aktivitet som jag blir ordinerad. Det skulle finnas en styrka i detta och en enkelhet som kan underlätta för den enskilda patienten.

Jag kan vidare inte låta bli att fundera lite grann över det gamla klassiska i hela folkhälso-diskussionen. Det är vi i regionen som får stå för många kostnader för ohälsan, men det är oftast i det lokala – i kommunen – som man kan göra insatser för att undvika dessa kostnader. I motionen ställer man sig frågan om vi i regionen kan samverka med kommunerna. Kan vi jobba tillsammans med dem på något sätt? Jag uppfattar det nästan som att man i majoriteten tycker att det vore fel för att det här inte är vår uppgift och att vi inte ska prata med våra kommunala kompisar om detta. Jag säger precis tvärtom. Det är just detta vi ska göra. Vi ska fundera över om vi kan slå våra påsar ihop. Kan vi göra något tillsammans? Och framför allt: Kan vi i regionen tillsammans med länets kommuner skapa ett regionalt program för lokalförsörjning? Med all respekt för att all fysisk aktivitet inte sker i inomhuslokaler – vi har mängder av utrymmen utanför lokalerna som vi kan styra över. Vad vi kan göra är att hjälpa till med att tillhandahålla dessa lokaler.

Med dessa ord, fru ordförande, yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 105
Lars Bryntesson (S): Ordförande! Jag kan inte låta bli att lite grann fascineras av att majoritetens – eller i alla fall Moderaternas – blinda fläck verkar vara folkhälsoarbete och förebyggande insatser. Jag har hela tiden betonat att det här är en fråga om god och jämlik hälsa. Det är en fråga om förebyggande hälsoinsatser. Det här är väldigt viktigt.

Vad som också förvånar mig är att fastighets- och serviceregionrådets fokus enbart ligger på sjukhuslokaler. Jag vill påminna om att vi är någonting större. Dessutom har vi blivit region och har fått ett större utvecklingsansvar. Däri ligger en möjlighet. Det var vad jag inledde med. Redan i dag hyrs lokaler ut och tillhandahålls för idrottsverksamhet. Exempel på det är Ropstens tunnelbanestation som används för fäktning. Vi äger inte bara sjukhus och sjukvårdslokaler utan även en hel del annat. Jag kan gärna valla runt och ge några exempel till den som undrar. I motionen står det inget om sjukhus. Däremot nämns garage och andra lokaler. Var god och läs på lite bättre!

Anförande nr 106
Regionrådet B r o b e r g (M): Idrott och motion är som sagt viktigt, men lokaler till idrottsrörelsen är en kommunal uppgift, inte regional. Vi avser inte att ha en massa tomma lokaler eller utrymmen på våra sjukhusområden som ska användas till idrottsrörelsen.

Idrott är viktigt, ja. Folkhälsa är viktigt, ja. Den här motionen löser inte något problem med folkhälsan. Det tycker jag är väldigt naivt att tro. Att inventera och anpassa lokaler innebär kostnader. Dessa kostnader förväntar jag mig att få se att ni tar ansvar för när ni lägger fram era budgetförslag nästa vecka. Upp till bevis!

Anförande nr 107
T a r a T w a n a (S): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Jag vill tacka för svaret på motionen.

Omkring 20 procent av befolkningen i Stockholmsregionen lider i dag av någon form av lung– och allergisjukdom. För denna grupp kan det vara helt avgörande att få rätt vård med rätt insatser för att bli säkerställda ett fortsatt tryggt liv med medicinering och uppföljning. Med en ständigt växande befolkning och mycket begränsade allergologresurser i regionen finns dock i dagsläget liten möjlighet att upprätthålla en vård i enlighet med europeisk standard.

I dagsläget har 20 allergologer, det vill säga specialistläkare, ansvar för ca 400 000 stockholmares lung- och allergisjukdomar. Det handlar alltså om 400 000 patienter. Om man inte tillsätter fler resurser under de kommande två åren kan det få förödande konsekvenser eftersom många läkare närmar sig pensionsåldern. Ett annat problem som vi ser är att allt fler mottagningar som ska ha hand om astma och allergi stängs. I april förra året lade till exempel den privata mottagningen Cityakuten ned sin verksamhet. Detta slår självklart hårt mot de människor som söker vård eftersom köerna vanligtvis är fem till sju månader, vilket är långt över vårdgarantin.

Vi socialdemokrater anser därför att man måste utöka antalet ST-läkare inom allergologi genom att tillföra ytterligare ekonomiska resurser till utbildningsplatser. Vi är eniga med Stockholms medicinska råd om att det behövs minst tolv nya ST-läkare för att täcka behovet som kommer att uppstå när läkare går i pension. Dessutom måste regionen se över OPS, det vill säga offentlig-privat samverkan, och förstås ställa högre krav på de privata vårdgivarna än vad som görs i dagsläget. Vi anser att det är viktigt att vinstkrav inte får förlama regionens patientsäkerhet.

Med detta yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 108
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter! Jag tackar dig, Tara Twana, för motionen. Du har lyft upp en oerhört och angelägen fråga. Det är nämligen så att allt fler i Stockholm får diagnosen allergi eller olika former av allergiöverkänslighet. Vi tror därför att dessa behov kommer att öka. Jag kan glädja dig och alla andra med att vi satsar resurser på denna form av specialitet.

Allergologi har varit en bristspecialitet. Så ligger det till. Det beror i stor utsträckning på att det är en tilläggsspecialitet. Det innebär att man för att kunna göra en ST-tjänstgöring som allergolog redan måste ha en specialistutbildning i botten. Det kan till exempel vara inom lung-, barn- eller allmänmedicin. Det gör att det blir mycket dyrare för verksamheterna att ha en ST-läkare inom allergologi. Därför har Region Stockholm tillfört medel med upp till 70 000 kronor som kan jämföras med de 30 000 kronor som annars gäller vid ST-tjänstgöring. Vi har också en situation i dag som innebär att de allergologer som är verksamma är lite äldre. Många är över 60 år. Skälet till det är att man kanske blir specialist lite senare i livet, eftersom det kräver en annan specialitet i botten.

Vi har inrättat fem ST-block i allergologi. Ett finns på Södersjukhuset och ett finns på S:t Görans sjukhus. Allergologi är även fortsättningsvis en prioriterad specialitet. Tillgången till handledare är

fortsatt en utmaning, men med fler färdiga allergologer kommer vi även att kunna öka andelen handledare.

Det har vidare inrättats ett samarbetsforum som nu är verksamt. I det ingår representanter från de olika ST-utbildande verksamheterna liksom tjänstemän från regionen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Detta är ett viktigt grepp som vi tar för att kunna stärka styrningen och se över behoven inför framtiden inom den här specialiteten. Det pågår en dialog om Region Stockholms framtida behov och försörjning av allergologer.

Vid fördelning av medel för ST-tjänster inom bristspecialiteter kommer allergologi att fortsätta vara prioriterat. Det vill jag verkligen understryka. Vi tror att den höjda ersättningen skapar de ekonomiska förutsättningar som behövs för att utbilda fler. Tillgången till handledare är såklart en utmaning. Men i och med att fler blir färdiga specialister inom allergologi tror vi att tillgången till handledare därmed också kommer att öka.

Vi står inför en stor förändring där hela läkarutbildningen kommer att genomgå stora förändringar. Även det är en utmaning som regionen behöver ta tag i.

Med detta anser jag att motionen är besvarad.

Anförande nr 109
T a r a T w a n a (S): Tack så mycket, Ella Bohlin, för svaret! Vi socialdemokrater är förstås glada över att ni tar frågan på allvar och att det görs satsningar inom det här området. Men man måste hålla i det här på lång sikt eftersom läkare kommer att pensioneras, vilket jag tog upp i mitt inledande inlägg. Det är även viktigt att handledningen blir bra och har god kvalitet. Då kan en specialistläkare inte ha för många ST-läkare att handleda. Långsiktigheten och kvaliteten är alltså jätteviktiga i detta avseende.

Anförande nr 110
M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige! Vi tycker att det är viktigt att regionen även framdeles garanterar kompetensförsörjning så att de specialister som befinner sig i pensionsåldern hinner ersättas av nya kollegor innan de går i pension. Därför yrkar vi bifall till motionen.

Jag tycker att det är synd att det som högeralliansen tillsammans med Miljöpartiet föreslår innebär knappt hälften av det som expertisen förespråkar. Man anser sig behöva minst tolv ST-tjänster för att även framdeles upprätthålla en god allergivård i Stockholmsregionen.

Anförande nr 111
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter! Jag instämmer helt i att behoven finns. Vi försöker verkligen att möta dem. För att komma till rätta med behovet av fler allergologer inom vuxenvården har vi tillsatt nya ST-block. Vi har även höjt ersättningen så att verksamheterna ska kunna känna att de klarar av att hjälpa till att utbilda inom denna ganska speciella specialitet. Detta hade inte kunnat ske om vi inte hade haft ett gott samarbete bland utförarna inom vårdvalet. Vi är väldigt glada över att det har funnits ett tätt samarbete mellan sjukhusen men också mellan aktiva inom vårdval allergologi. Jag är övertygad om att det har bidragit till att vi kunnat tillsätta ytterligare ST-block inom allergologi.

Med de satsningar som nu görs och som har gjorts har vi tydligt visat att vi vill prioritera detta slags specialister. Vi har nämligen ett så pass stort behov att vi kommer att behöva dem i framtiden. Det är i dag en stor utmaning att många av dem går i pension. Nu har vi dock tillfört resurser och jag kan glädjande nog konstatera att vi har kunnat inrätta flera nya ST-block inom detta område.

Jag anser därmed att motionen är besvarad.

Anförande nr 112
T a r a T w a n a (S): Herr ordförande, ledamöter, eventuella övriga åhörare! Jag vill tacka för svaret på motionen.

Migrän är ingen vanlig huvudvärk. Det är mycket mer än bara smärta. Världshälsoorganisationen, WHO, klassar svåra migränattacker som ett av världens mest funktionsnedsättande tillstånd. Det finns två sorters migrän. Den ena kallas episodisk migrän. Den innebär färre än 15 dagar per månad med huvudvärk. Den andra kallas kronisk migrän. Den innebär 15 eller fler dagar per månad med huvudvärk.

Kronisk migrän har en betydande negativ effekt på livskvaliteten med funktionsförlust, medicinska kostnader och multisjuklighet. Återkommande svårigheter att prestera sitt bästa på jobbet så att karriären blir lidande leder till att många fångas i en ond cirkel av stress och oro över att förlora jobbet. Detta förvärrar i sin tur sjukdomstillståndet. Det finns ett tydligt samband mellan rädslan att förlora jobbet och en högre frekvens av migränattacker.

Migrän leder till omfattande samhällskostnader i form av sjukvård och sjukersättning men framför allt i form av produktionsbortfall på grund av sjukfrånvaro. Den totala årliga kostnaden för produktionsbortfall beräknas uppgå till ca 4,9 miljarder kronor för den i dag förvärvsarbetande delen av Sveriges befolkning som har sju eller flera migrändagar i månaden. Det motsvarar i genomsnitt ca 9 500 förlorade heltidstjänster.

Huvudvärksförbundet har gjort en undersökning som visar att det i genomsnitt tar omkring åtta år för att få en diagnos inom huvudvärksområdet. Av läkarna inom primärvården är det ca 60 procent som inte känner till skillnaden mellan episodisk migrän och kronisk migrän. Som migränsjuk är det svårt att bli tagen på allvar och få en diagnos. Kunskapsnivån hos personalen på vårdcentralen är låg. Diagnosen fångas inte upp av vårdpersonalen, och patienten måste vara både kunnig och påstridig för att få en diagnos.

Med detta yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 113
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter! Det här är ytterligare en mycket angelägen motion av Tara Twana. I motionen föreslås att regionen ska utreda hur vi kan öka kunskaperna om huvudvärkssjukdomar hos läkare och annan relevant vårdpersonal. Det handlar om att sjukvården behöver bli bättre för att identifiera och behandla patienter med dessa sjukdomar. För att förbättra kvaliteten på vårdinsatserna föreslås att vi ska inrätta en särskild specialenhet som är inriktad på huvudvärkssjukdomar.

Den andel av befolkningen som har migrän uppskattas till ungefär 10 procent. Kronisk daglig huvudvärk medför stort lidande. Det kan medföra att man halkar efter på arbetet och får det svårare att klara av vardagen. Det är precis så som Tara just har beskrivit, nämligen att bortfallet av antalet arbetade timmar blir stort. Dessutom ökar kostnaderna för samhället. Jag håller därför verkligen med om att frågan ska vara prioriterad. Det är viktigt att vårdpersonal i vår region har kunskap och rätt verktyg för att kunna diagnosticera och behandla patienter med huvudvärkssjukdomar.

Inom regionen finns redan ett högspecialiserat centrum för patienter med huvudvärkssjukdomar. Det heter Huvudvärkscentrum och ligger vid Nya Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge. Verksamheten bemannas av huvudvärksspecialiserade neurologer, specialistsjuksköterska och specialiserad fysioterapeut. Huvudvärkscentrum har tillsammans med Svenska Huvudvärkssällskapet utvecklat rekommendationer gällande utrednings- och behandlingsinsatser.

Inom ramen för den nya nationella sakkunnigorganisationen, NPO, har en tillfällig neurologisk arbetsgrupp, NAG, inrättats. Region Stockholm ingår i NAG. Under året kommer NAG att prioritera arbetet med att ta fram evidensbaserad kunskap och arbeta för förbättrad vård av patienter med huvudvärkssjukdomar. Vi ingår nu i den kunskapsstyrningsorganisation som först

beslutades av SKR, och som vi på regional nivå speglar. Jag tror att vi inom NPO-gruppen nu har ett helt annat grepp vad gäller de här sjukdomarna än vad vi hade tidigare.

Detta är en viktig del. Men vid sidan av det görs även andra insatser för att stödja vårdpersonalen i dess arbete. Ett exempel är viss.nu, som ger ett gott beslutsstöd åt husläkare att kunna fatta rätt beslut, skriva rätt remisser och kunna diagnosticera.

I Region Stockholm anordnar vi vidare flera centrala utbildningar som gäller migrän hos både barn och vuxna. Dessutom finns *Kloka listan*, ett program som bland annat ger rekommendationer om läkemedelsbehandling av migrän.

Med detta sammantaget anser jag att motionen är besvarad. Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 114
M a r i t N o r m a s d o t t e r (V): Ordförande, ledamöter, webbtittare! Jag vill till att börja med yrka bifall till motionen. Vänsterpartiet har under flera år drivit frågan om huvudvärksskolor. År 2017 lade vårt dåvarande landstingsråd Håkan Jörnheden fram en motion om att inrätta sex huvudvärksskolor geografiskt fördelade över länet. Motionen blev besvarad.

Att samla specialistkompetens inom olika sjukvårdsområden är att säkerställa kunskapsökning. Vi gör det med ätstörning, thorax, cancer, geriatrik och en rad andra sjukdomar. År 2018 tyckte Anna Starbrink att husläkarmottagningarna inom sig skulle kunna inrätta särskilda enheter med inriktning på olika sjukdomar och tillstånd. En huvudvärksmottagning kunde vara en sådan enhet. Men inget har hänt.

Att det finns en bristande kunskap inom primärvården vittnar Huvudvärksförbundet om. De säger att uppskattningsvis 60 procent av primärvårdsläkarna inte kan skilja på olika slags migrän. Man utgår från att 1,4 miljoner svenskar lider av någon form av långvarig huvudvärkssjukdom, och en femtedel av Sveriges befolkning bor i vår region. Av det kan man snabbt räkna ut att det kan handla om så många som uppemot 300 000 som är drabbade här. Det borde utgöra ett solitt patientunderlag. Eftersom vi har konstaterat att kvinnor är den grupp som är hårdast drabbad skulle en egen huvudvärksmottagning vara ett stort steg mot en mer jämställd vård.

Jag tycker att vi gott och väl kan bifalla motionen på dessa grunder.

Anförande nr 115
T a r a T w a n a (S): Ordförande! Tack för diskussionerna i dag! Jag är lite orolig för att den här frågan underskattas. Som socialdemokrat anser jag att vi måste titta mer på den, för det handlar om mer än bara huvudvärk och smärta. Här kommer även klassperspektivet in. Vi vet att det i genomsnitt är fler kvinnor än män som får migränattacker. För männen är siffran 2 procent, för kvinnorna 6 procent. Vi vet också att det finns ett tydligt samband mellan depression, överanvändning av läkemedel vid episodiska migränanfall och en utveckling till kronisk migrän. Det är därför oerhört viktigt att ta frågan på yttersta allvar. Vi vet att tre av tio personer i regionen uppger att de har huvudvärk eller migrän. De siffrorna gäller för 2018, och andelen med huvudvärk eller migrän har legat på ungefär samma nivå sedan 2006. Det säger en hel del.

Jag är glad att det görs insatser, men vi måste göra mycket mer, och vi måste ta den här frågan på mycket större allvar.

Anförande nr 116
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium! Låt mig helt kort säga att jag tycker att vi gör allt som står i vår makt när det gäller att få en bättre vård för dem som lider av huvudvärk och migrän. På Vänsterpartiet låter det lite grann som att vi skulle ta lätt på den här frågan. Det gör vi inte. Jag vill återigen påminna om att vi har ett högspecialiserat centrum för patienter med

huvudvärkssjukdomar vid Karolinska i Huddinge. Vi har också organiserade centrala utbildningar när det gäller migrän hos grupperna barn och vuxna, där de får ingå. Och vi har den nya sakkunnigorganisationen med nationella programområden som tar ett helhetsgrepp om kunskapsstyrning. Det är oerhört viktigt att vi får en kunskapsstyrning som gör att vården blir jämlik, för kunskapsstyrning handlar just om att kunskap ska styra. Det ska vara den bästa kunskapen så att det inte blir olika vare sig inom eller mellan regionerna.

Jag vill återigen hänvisa till det arbete som sker på nationell nivå. Där finns nu inrättat en arbetsgrupp, NAG, som tar ett speciellt grepp om den här frågan och där även Region Stockholm deltar. Under året kommer de att prioritera arbetet med att ta fram evidensbaserad kunskap och arbeta för att förbättra vården för patienter som lider av svår migrän och huvudvärk.

Anförande nr 117
T a r a T w a n a (S): Ordförande! Vi fortsätter på samma tema, kvinnors sjukdomar. Vestibulit är en dold sjukdom som drabbar tusentals kvinnor mellan 18 och 25 år, och de blir allt fler. Som vanligt är behandling av och forskning om kvinnors sjukdomar ett eftersatt område. Även endometrios, bristningar vid förlossning och klimakteriebesvär är eftersatta forskningsområden.

Vestibulit är en sjukdom som ger svåra smärtor vid framför allt samlag. Sjukdomen har stor påverkan på livskvaliteten hos dem som drabbas och deras partner. Nära 9 000 kvinnor i åldrarna 15 till 44 år vårdas åtminstone vid ett tillfälle för vestibulit inom den specialiserade öppenvården.

De senaste åren har kännedomen om vestibulit ökat rejält, men det saknas fortfarande forskning, och okunskapen är stor. I Socialstyrelsens rapport 2018 framkommer att flera patienter som intervjuats har påtalat att de trots många vårdbesök fått felaktiga diagnoser och felaktig behandling. Vissa patienter beskriver det som en kamp för att få tillgång till specialiserad vård för vestibulit.

Man kan konstatera att kunskapen om vestibulit och organisatoriska förutsättningar för patientgruppen behöver stärkas i hela vårdkedjan. Det finns förbättringspotential bland annat när det gäller att nå ut med information till patientgruppen genom att uppdatera befintliga källor samt skapa ny information till patienter som söker vård för vestibulit. Det finns även behov av större samordning mellan vårdgivare och sexualundervisning i skolan samt behov av att jobba utifrån ett normkritiskt perspektiv och ett hbtq-perspektiv vid utformningen av vård och information.

Med andra ord: Tillgången till vård och behandlingsmöjligheter för denna patientgrupp behöver förbättras. Därutöver finns det behov av kunskapsstöd, diagnostisering och behandling samt uppföljning av vården för patienter med vestibulit.

Med det yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 118
Regionrådet N ä s s é n (M): Ordförande! Tack till Ing-Marie Elfström för en motion i en viktig fråga. Ingenting är naturligtvis så bra att det inte kan bli bättre. Det pågår arbete även inom det här området, såklart, för att ytterligare förbättra vård, kunskap och forskning kring dessa sjukdomar. Det positiva är att det finns en väl utbyggd verksamhet inom Region Stockholm, bland annat vid Danderyds sjukhus. På kvinnokliniken där bedrivs en mycket högkvalitativ forskning och verksamhet som vi är ganska ensamma om i Sverige och kanske även i ett vidare perspektiv.

Vad gäller forskning på det här området anslår vi, som också tas upp i motionen, forskningsmedel till ett antal olika projekt, alltså till dem som efter en kvalificerad bedömning anses vara de bästa möjliga forskningsprojekten. Det finns absolut möjligheter till forskning inom det här området genom att komma in med ansökningar. På det sättet ger vi ungefär 74 miljoner kronor per år till forskning.

Region Stockholm följer förstås även Socialstyrelsens arbete. Där pågår en fördjupning av kunskapsläget vad gäller den här typen av sjukdomar, vilket motionären också hänvisar till. Vi följer noga vad som blir resultatet av det. De ska vara klara i år, 2020, med sina slutsatser. Därefter vidtar implementering av eventuella nya riktlinjer och annat kring detta.

Det kan tilläggas att i Socialstyrelsens rapportering hittills ligger Region Stockholm glädjande nog tvåa och etta i två av de parametrar som de bedömer. Det är väldigt positivt, samtidigt som det naturligtvis finns ännu mer att göra.

Mot den bakgrunden vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag att anse motionen besvarad.

Anförande nr 119
Maria Kjellsdotter Rydinger (S): Tack så mycket för svaret! Det verkar som att vi är överens om att det inom det här området finns ett stort behov av åtgärder och satsningar för allmänheten, för patienterna och för dem som jobbar inom vården. Enligt en undersökning har 50 av 72 tjejer som lider av vestibulit blivit rekommenderade receptfri medicin mot svamp när de sökt vård, trots att en sådan medicin gör att symtomen förvärras. Kvinnor som valsar runt i vården, som blir felmedicinerade och skickas hit och dit, är en del av en större problematik som i grunden handlar om att vi fortfarande inte har en jämlik sjukvård där kvinnor och män behandlas lika eller tas på lika stort allvar.

Som jag ser det är motionen ett försök att synliggöra detta. Det behövs mer information till kvinnor. Det behövs mer information till dem som arbetar inom sjukvården. Därför är det gott att höra att det görs mycket, att vi är överens om det, men det är också viktigt att vi inser att det är en fråga som rör en större problematik.

Motionen lyfter också upp behovet av forskning. Det var du inne på i ditt svar. Du menar att det bedrivs forskning och att vi i vår region ligger nästan främst på det området samt att det är möjligt att lämna in ansökningar vid nya anslagsutlysningar. Samtidigt säger Nina Bohm Starke, överläkare och docent på kvinnokliniken vid Danderyds sjukhus och en av Sveriges främsta vestibulitexperter: Det största problemet med forskning kring vestibulit är att det är väldigt svårt att få ekonomiska anslag. Vi söker i konkurrens med stora folksjukdomar, och de hamnar ofta före forskningen om kvinnors sexualitet, som ofta prioriteras bort.

Vi socialdemokrater vill kämpa för en jämlik sjukvård för alla, kvinnor och män, och därför yrkar jag bifall till motionen. Jag vill också tacka Ing-Marie, som inte är här, för en välskriven motion.

Anförande nr 120
Marit Normasdotter (V): Ordförande, ledamöter och webbtittare! Jag vill börja med att yrka bifall till motionen. Vänsterpartiet har under flera år drivit frågan om en akademisk vårdcentral med inriktning på kvinnors sjukdomar och hälsa. En akademisk vårdcentral sammanför utbildning, utveckling och forskning med vardagen i primärvården. Med en akademisk vårdcentral skulle vestibulit ingå i den grupp av sjukdomar där man kan samla kunskap och forskning.

Med det sagt vill jag säga att motionen handlar enbart om att utreda behovet av utbildning och ökade insatser för den här patientgruppen. Utredningen skulle kunna ge svar på hur man kan förbättra vården, både när det kommer till hur vi kan diagnostisera vestibulit och när det kommer till behandling.

Som vanligt är kvinnors sjukdomar eftersatta när det kommer till forskning, diagnostisering och behandling. Många går i åratal och lider av vestibulit utan att få en riktig diagnos. Som Maria var inne på blir man i stället diagnostiserad med svamp. Så ska det väl inte vara? Att vestibulit är en dold sjukdom som drabbar yngre kvinnor gör det bara ännu mer angeläget att öka insatserna kring sjukdomen. Den påverkar hela livet för de drabbade kvinnorna med risk för psykisk ohälsa som en av följderna.

När man läser patientnämndens remissvar konstaterar de att ökad kunskap om vestibulit och relaterade tillstånd är angeläget, särskilt då målgruppen är ungdomar och unga kvinnor. Jag menar att de alla gånger kanske inte har tillräcklig kunskap för att våga kräva förändring och våga fajtas för sina rättigheter. Som politiker behöver vi ta ett helhetsgrepp om frågan och verkligen ställa oss på dessa unga människors sida.

Jag yrkar alltså bifall till motionen.

Anförande nr 121
H a n n a J o k i o (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Precis som många redan nämnt i debatten är vestibulit den vanligast förekommande anledningen till vulvasmärta. Det saknas fördjupade studier om hur förekomsten faktiskt ser ut. Som mina partikamrater nämnde lämnade Socialstyrelsen en rapport för ungefär två år sedan där de rapporterade att de gjort en studie som visade att över 9 procent av deltagarna i studien led av långvarig och svår samlagssmärta. I samma rapport fastslogs, som redan nämnts, att det behövs ett ökat kunskapsstöd till verksamheter inom sjukvården men också till ungdomsmottagningarna.

I motionen redovisas en del av patientnämndens yttrande. Yttrandet påvisar att de kvinnor som vänder sig till patientnämnden berättar att det är svårt att bli tagen på allvar och få rätt diagnos. Därför har behandling uteblivit. Bristande eller dålig kännedom hos både vårdgivarna och patienterna är alltså ett verkligt problem, och patientnämnden uttrycker att ökad kunskap inom området är mycket angeläget.

Det är jättebra att det bedrivs forskning på Danderyd, och det är jättebra att Socialstyrelsens stöd implementeras i våra verksamheter när den nya utredningen delvis är klar och presenteras i december 2020; hela utredningen ska vara klar 2021. Men det vi motionärer vill påvisa är att det finns ett stort mörkertal. Vi kan ha hur bra och specialiserad vård vi vill, men om medborgarna inte hittar in till vården gör den ju ingen nytta. Därför vore det bra med en sådan upplysningskampanj som föreslås i motionens första att-sats.

Det här är en patientgrupp, ofta ung, som lider i det dolda och som löper högre risk för samsjuklighet om deras tillstånd försämras och inte tas på allvar.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 122
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Jag skulle vilja säga att även om en motion inte bifalls kan man genom motionen sätta ljuset på frågor som i sig leder framåt. Jag tycker att den här diskussionen pekar åt det hållet.

När det gäller forskningen är det naturligtvis ett problem att det finns begränsade resurser, men genom att ha en seriös konkurrensutsättning och en kompetent panel som väljer ut vilka som får forskningsmedel blir den akademiskt och kliniskt bästa forskningen gjord. Vi finansierar också universitetssjukhusenheten vid Danderyds sjukhus där det sker såväl forskning och utbildning som fördjupning på det här området på det absolut bästa sättet i hela landet och kanske vidare än så.

Det är definitivt inte så att vi slår oss till ro med att vården på det här området tycks vara betydligt mer utvecklad i Stockholm än i övriga landet, utan vi ska fortsätta att bli ännu bättre. Att i det här fallet anse motionen besvarad tycker jag är väl avvägt. Vi ska givetvis ta del av den slutliga rapport som kommer från Socialstyrelsen och hela den kunskapsspridning som sker när det gjorts en sådan fördjupning inom ett område.

Tack för en bra diskussion!

Anförande nr 123
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande! Vänsterpartiet tycker att det ska vara förtroendevalda representanter i styrelserna, eller som i det här fallet nämnderna, inte bara professionella styrelseordföranden och styrelseledamöter. Vi tror att det blir bättre insyn och att vi kan styra verksamheterna bättre om det också finns folkvalda i styrelserna.

Vi har ett eget förslag till beslut. För att kompensera för proffsstyrelsen vill vi ha en förtroendevald kandidat. Därför yrkar jag bifall till vårt förslag i regionstyrelsen.

Anförande nr 124
A n n M a r i E n g e l (V): Jag stöder förstås det förslaget, men jag vill också säga någonting principiellt. Jag är ny i regionfullmäktige för den här perioden, och jag blir alltmer förvånad och oroad när jag får klart för mig hur regionen styrs. Ansvariga politiker lämnar över mer och mer av makten till olika privata bolag, till tjänstemän, till konsulter. Ett bra exempel är väl KS, som ju har kantats av en rad skandaler och problem, alltifrån Macchiarini och vårdkriser till arbetsmiljö- och byggproblem, konsulter — det skulle ta hela dagen att räkna upp alla problem som varit med KS.

Då undrar man var det politiska ansvaret ligger. Den här nämnden är ju som en annan politisk nämnd och borde förstås bestå av politiker, men det gör den inte. Det tycker jag är väldigt konstigt.

Politikerna ska naturligtvis inte bestämma vårdens innehåll, men det gör inte nämnden i andra sammanhang heller. Det ska den medicinska professionen göra. Nu kallar man det här för en professionell styrelse. De som sitter där har lite olika professioner. Det är folk från både sjukvården och affärsvärlden. Valda politiker i en sådan nämnd skulle behöva ta ansvar och kunna utkrävas ansvar. Det tycker jag är viktigt.

Det är en viktig demokratisk princip att man kan utkräva ansvar av någon. Det vi sett de senaste åren med alla diskussioner och skandaler kring Karolinska visar att det inte finns något tydligt ansvar. Därför tycker jag att det är en självklar demokratisk princip att det ska vara en folkvald nämnd.

Anförande nr 125
G a b r i e l K r o o n (SD): Vi har en avsägelse som kommit in från en person. Det gäller alla hans uppdrag. Anledningen till att den inte ligger bland valberedningens ärenden är att den kom efter det att valberedningens möte hade påbörjats. Avsägelsen gäller Dennis Askling, som säger upp sitt uppdrag som ersättare i regionfullmäktige, han säger upp sitt uppdrag som ledamot i kulturnämnden och han säger upp sitt uppdrag som ledamot i prisnämnden mot rasism och för mångfald. Jag har meddelat presidiet detta och de har även fått det via mejl. Jag hoppas att hans avsägelser accepteras, trots att de kom in lite sent och därmed inte har behandlats vid valberedningens möte.

O r d f ö r a n d e n : Som Gabriel redogjorde för har vi i presidiet tagit del av denna avsägelse. Den är inkommen och korrekt. Avsägelsen gäller alltså Dennis Asklings uppdrag som ersättare i regionfullmäktige, ledamot i kulturnämnden och ledamot i Mälardalsrådet, hans övriga uppdrag är valda på annan plats än i fullmäktige. Det kommer jag alltså att föreslå fullmäktige.

Anförande nr 126
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Kära ledamöter och eventuella åhörare! Tack för svaret, Tomas! Jag måste börja med att säga att jag tycker att det är lite intressant att kollektivtrafikregionrådet svarar på en interpellation som berör alla trafikslag. Jag vet inte om det är så att majoriteten försöker så split mellan oss och Miljöpartiet eller om det kanske är så att det andra trafikregionrådet inte vågar debattera med mig. Oavsett vilket tycker jag att det är jättebra att framkomligheten för bussarna på linje 176 och 177 ökas. Men det löser ju inte proppen vid

Brommaplan för andra bussar som passerar där, och det löser inte heller proppen för andra trafikslag.

Det är klart att vi vill att biltrafiken ska minska, men det finns också en enorm mängd nyttotrafik som passerar Brommaplan. Därutöver har vi gångtrafikanter och cyklister att ta hänsyn till.

Det finns i dag två väl underbyggda förslag till lösningar på situationen vid Brommaplan. Att inget händer beror däremot på era blågröna vänner i grannhuset här på Kungsholmen. Du skriver i ditt svar att inget av förslagen är tillräckligt väl underbyggt. Jag undrar vad du bygger det påståendet på. Är det subjektiva utsagor från din partivän i Stadshuset eller är det objektiva fakta?

Jag tycker inte heller att du har svarat på min andra fråga, den som handlar om ifall du är beredd att blocköverskridande sätta press på ledningen i Stadshuset.

Ordförande, de som jobbar och bor i Västerort och på Ekerö förtjänar något som är bättre än en icke beslutsvillig majoritet i vårt grannhus. Jag har själv jobbat i Västerort och på Ekerö. Nu, till de boendes och pendlandes glädje, breddas vägen ute på Lovön, men det kommer ju inte att minska trängseln vid Brommaplan, snarare finns sannolikheten att detta ökar trängseln vid Brommaplan.

Det är dags att byta kötid mot familjetid!

Anförande nr 127
Regionrådet E r i k s s o n (MP):Tack, Robert, för möjligheten att debattera de frågor som faktiskt ingår i mitt politiska ansvarsområde, nämligen de frågor som har att göra med kollektivtrafikens framkomlighet.

För er som kanske inte är helt bekanta med Västerorts geografi – jag är ju själv bosatt i Hässelby, så jag passerar Brommaplan varje dag – så ska vi säga att Brommaplan i dag är en väldigt hårt belastad cirkulationsplats, eller rondell som de flesta brukar säga, men naturligtvis också en viktig kollektivtrafikknutpunkt.

Precis som Robert berör i sin interpellation så är det ju så att Brommaplan, sådan som dess utformning är i dag, är ett monument över en gammal och kanske framför allt socialdemokratisk trafikpolitik och har framför allt byggts och konstruerats för bilens behov.

Jag delar helt ambitionen att det naturligtvis är dags att ta itu med den frågan, inte minst ur kollektivtrafikens perspektiv. Precis som jag skriver i mitt svar är ju möjligheten för bussarna att komma fram i trafiken och passera Brommaplan i dag högst begränsad, beroende på den trafiksituation som där råder.

Det som dock är spännande med den här frågan är ju att det finns två förslag presenterade som ger svar på frågan om hur man skulle kunna lösa framkomlighetsproblemen. De här förslagen har underställts kommunfullmäktige i Stadshuset så att de kan ta ställning, och det har skett genom en motion i frågan av Jan Valeskog, som inte finns i salen men han kan nog ändå intyga att han har väckt den här motionen. Det är utifrån de remissvar som kom in när denna motion skickades ut på remiss till övriga nämnder som jag har tagit del av informationen att förslagen i sig själva inte utgör tillräckliga beslutsunderlag för att ta ställning till den ena eller andra lösningen.

Det som däremot är tydligt när man studerar de två förslagen är att det finns en dyr lösning som framför allt kommer att ge ökad tillgänglighet för biltrafiken genom Brommaplan, som innebär att man bygger en planskild fyrvägskorsning. Det finns ett annat förslag som framför allt kommer att ge tillgänglighet för kollektivtrafik, cykel- och gångtrafikanter.

Jan Valeskog, som alltså inte finns i salen, har i alla fall tydliggjort att hans favoritförslag i det här sammanhanget är det dyra förslaget som kommer att ge ökad tillgänglighet för biltrafiken som passerar Brommaplan. Motfrågan blir väl i så fall vilket av dessa förslag som Socialdemokraterna i den här salen anser vara det som är mest lämpligt att gå vidare med.

Anförande nr 128
Regionrådet H e m m i n g (C): Ordförande! Den här frågan är ju extremt viktig för framkomligheten för vår kollektivtrafik. Det är klart att ambitionen att öka kollektivtrafikandelen, att öka gång- och cykelandelen måste vara väldigt stark för att vi ska kunna åstadkomma en hållbar utveckling av Stockholmsregionen.

Samtidigt är det klart att vi har ett problem i den här regionen som består i att vi saknar en ordentlig systemanalys samt instrument för att analysera viktiga trafikfunktioner ur ett samlat regionalt perspektiv och ur ett samlat perspektiv över de olika trafikslagen.

Den här förbindelsen är ju en fråga som inte bara berör Stockholms stad, utan det är förstås en oerhört viktig fråga för Ekeröborna för vilka det här ju är den helt dominerande vägen in till Stockholms innerstad oavsett om man åker kollektivt, cyklar eller behöver ta bilen. Jag tycker att det är viktigt att ha detta sagt i den här debatten: frågans lösning behöver ha ett tungt kollektivtrafikfokus, men vi får inte glömma bort att den också har en funktion för många kommuner i vårt län och för hela den delen av regionen vilket kräver att man också beaktar effekterna för övriga trafikslag.

Det är säkert önskvärt att Stockholms stad är beredd att vara flexibel i den här frågan, för alla som har rört sig i den här miljön vet ju att trafiksituationen är besvärlig. Jag vill bara ha detta sagt.

Delar av vägarna som leder fram till rondellen vid Brommaplan är ju inte Trafikverkets vägar även om vägnätet berör Trafikverkets vägar. Men det är klart att det är en fråga som måste finnas med i arbetet med systemanalyser och frågan om hur vi ska se på de långsiktiga trafikinvesteringarna i Stockholmsregionen. Och kanske kan det perspektivet också bli aktuellt i ett länsplanearbete.

Anförande nr 129
L i n a E l Y a f i (V): Ordförande, fullmäktige! Tack för en viktig diskussion! Vi är överens om att något måste göras åt trafiksituationen vid Brommaplan. Vi i Vänsterpartiet vill gärna se en lösning som gör att kollektivtrafiken, gående och cyklister kommer fram. Därför tycker jag att det är positivt att Tomas svar på interpellationen ändå betonar frågan om framkomligheten för bussarna.

Vi tror att mycket mer skulle kunna göras, till exempel skulle en BRT-lösning kunna studeras, och i den skulle bussarna få en mer rak och bekväm väg. En sådan lösning skulle även vara lösningen på frågan om framkomligheten för cyklisterna.

Utsläppen från biltrafiken måste minska för att Region Stockholm ska nå klimatmålen. Tyvärr ser vi att andelen resande som åker kollektivt minskar i stället för att öka. Därför tycker vi att Brommaplan är en bra plats för att vända den trenden, helt enkelt.

Anförande nr 130
Regionrådet S e h l i n (V): Det är också så att den största investering som vi har i regionen i pengar räknat för Stockholm tyvärr inte kommer att underlätta trafiksituationen vid Brommaplan. Där har ni ju en framtida infarkt som också måste hanteras i det här ärendet. I den frågan känner ju alla till Vänsterpartiets inställning.

Om vi hade kunnat använda en del av de pengarna till att kunna skapa bättre kollektivtrafikförbindelser så hade det också förbättrat situationen vid Brommaplan.

Men det där är ju den framtida problematiken som jag tycker att vi också ska ta med i beräkningen i den här diskussionen. När förbifarten öppnar så kommer det att bli etter värre!

Anförande nr 131
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Enligt länsstyrelsens undersökning år 2015 hade Ekeröborna de absolut längsta pendlingstiderna av samtliga kommuninvånare i vår region.

Jag tycker att det är väldigt intressant hur man försöker flytta fokus i den här debatten till frågan om Jan Valeskogs åsikt i frågan. Mig veterligen är Jan Valeskog vare sig trafiklandstingsråd, trafikregionråd eller trafikborgarråd. Mig veterligen är de remissinstanser som svarar på motionerna i Stadshuset dessutom nämnderna och inte förvaltningarna. Alltså är det i mångt och mycket politiska svar som du refererar till, Tomas.

Jag kan dock notera att det är din partikamrat som är trafikborgarråd, och jag kan också notera att din partikamrat sedan han övertog styret tillsammans med den nya majoriteten inte har hanterat frågan om Brommaplan. Detta leder till att de som bor på Ekerö och till viss del de som bor i Västerort får längre tid när de ska ta sig till arbete, skola och fritidsaktiviteter. Mer kötid och mindre fritid!

Jag frågar åter en gång: Oavsett vad Jan Valeskog och Daniel Helldén har gjort, är du beredd att tillsammans med mig uppvakta partierna i Stadshuset om att frågan om att trafiksituationen vid Brommaplan måste lösas, för pendlarnas skull, för näringslivets skull och för framtidens skull?

Anförande nr 132
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Ordförande! Som noteras i svaret på den här interpellationen, Robert Johansson, vet jag inte riktigt om jag känner att jag behöver din hjälp med att tala med Daniel Helldén om de här frågorna, framför allt inte kopplat till busslinje 176 och 177 som trafikerar den aktuella punkten. Som jag skriver i svaret har vi redan haft ett flertal möten med både Ekerö kommun, Stockholms stad och Solna kommun för att diskutera hur vi på bästa sätt kan lösa framkomligheten för kollektivtrafiken vid och förbi Brommaplan.

Jag tar i och för sig oftast cykeln som färdmedel när jag ska besöka Ekerö, men det är absolut så att jag är klart medveten om den kösituation som råder och inte minst vilka konsekvenser trafiksituationen får för kollektivtrafikpendlarna in från och ut till Ekerö, men den frågan har snarare att göra med brist på kollektivtrafikkörfält. När vi närmar oss Brommaplan så har framkomlighetsfrågan framför allt att göra med brist på signalprioritering och så vidare som är en följd av den trafiklösning som man har valt. Detta är ändå en lösning som Daniel och jag med flera har pratat om. Hur kan vi genomföra åtgärder på den här platsen? Det finns en åtgärdsvalstudie utarbetad, och vi jobbar systematiskt med de här frågorna inom ramen för vårt stombussnätsarbete.

Jag vänder mig lite mot beskrivningen att det inte händer någonting som hänger ihop med framkomligheten för kollektivtrafiken genom Brommaplan. Det är så att frågan om huruvida Brommaplans trafiklösning ska byggas om är en fråga som inte avgörs i den här salen. Det är inte heller våra investeringsmedel som ska gå till något sådant. Däremot finns det mindre trimningsåtgärder som kan gynna kollektivtrafiken. I det arbetet ska Region Stockholm absolut vara en bidragande part.

Anförande nr 133
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Det är precis som jag sade inledningsvis. Jag tycker att det är jättebra att det arbetas så att bussarna, framför allt bussarna på linjerna 176 och 177, snabbare kommer ut på Ekerö och tillbaka för de resande som ska in mot staden. Men detta löser ändå inte de andra trafikslagens problem.

Man kan naturligtvis, som jag sade, vara kritisk till att bilanvändningen är så hög, kanske sitter det dessutom ofta bara en person i varje bil. Men det är inte bara den typen av trafik som ska komma fram. Det är andra typer av trafik som också ska passera Brommaplan. Det är transporter, det handlar om varuförsörjning, färdtjänst och det handlar också om bussar som inte tillhör stomnätslinjerna och som dessutom ska fortsätta på andra vägar till eller från Brommaplan. Detta har jag inte hört någon lösning på.

Min hand är fortfarande utsträckt.

Anförande nr 134
M i c h a e l a H a g a (C): Ordförande! Brommaplan har ju varit ett sorgebarn i flera decennier. Och oavsett vilka personer som har suttit i olika partier och koalitioner så har det ändå varit en trafikinfarkt där i decennier.

Tvärförbindelser är otroligt viktiga i Västerort. Just frågan om stombussarna och deras framkomlighet, som Tomas nu arbetar med i framkomlighetskommissionen, är ju en viktig del i arbetet med att förstärka och öka framkomligheten för bussarna, och då måste man vidta de åtgärder som verkligen behövs.

För att fler ska ha möjlighet att välja kollektivtrafiken i stället för bilen behöver kollektivtrafiken vara konkurrenskraftig i tid. I det läget är ju linjerna 176 och 177, som Robert nämnde, en viktig del av lösningen för att den tvärförbindelsen ska fungera effektivt.

I stomnätsplanen som blickar fram mot år 2030 föreslås det en hel del saker, och den pekar på behovet av åtgärder. Det handlar också om framkomlighetsprogrammet, hur vägnätet ska användas.

Kommunerna har också ett stort ansvar i den här frågan. De måste ta ställning till hur de använder vägarna och hur de öppnar möjlighet för trafik och säkerställer att trafiken flödar i den egna kommunen. Det finns ett väghållaransvar som åvilar kommunerna och det finns också en rådighetsfråga; enbart kommunerna har rådighet över frågor som hör ihop med dem här frågan om Brommaplan. Detta är det också viktigt att ha i åtanke. Det är inte bara frågor om partifärg som spelar roll eller att saker ska fungera över en mandatperiod som har betydelse. Detta är ett långsiktigt arbete, och det handlar om saker som hade behövt göras för länge sedan.

Givetvis behövs kollektivtrafikkörfält. Det behövs också förstärkningar för fotgängare och cyklister så att inte också deras framkomlighet påverkas av den här trafiksituationen.

Dagens debatt gäller nu Brommaplan, men det finns även andra korsningar som är viktiga. Alvik är också en trafikpropp som behöver sin lösning, i synnerhet om det ska byggas fler bostäder.

Anförande nr 135
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Ordförande! Jag skulle ändå vilja, i detta avslutande inlägg i debatten, inte bara tacka för debatten utan även säga att jag faktiskt tycker att det spelar roll vilken trafiklösning som man i så fall går vidare med i diskussionerna i Stockholm stad. Det spelar roll huruvida man kommer att välja en dyr lösning som framför allt gynnar biltrafiken eller om man går vidare med en smartare och billigare lösning som framför allt gynnar de hållbara trafikslagen.

Vi känner alla i den här salen till fenomenet med den så kallade inducerade trafiken. Det betyder alltså att ökad konkurrenskraft för biltrafiken kommer att leda till att vi också får se ökad biltrafik som effekt. Det är ju dessutom så att om vi däremot skulle kunna minska biltrafiken, vilket ligger inom i alla fall min visionshorisont, så skulle behovet av att bygga om Brommaplans trafiklösning egentligen kanske minska, för då skulle vi per automatik ha betydligt bättre framkomlighet för busstrafiken.

Anförande nr 136
M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige! Tack för svaret, som kom lite sent. Jag fick det först vid lunchtid i går. Jag tror att det berodde på något teknikstrul, vilket är beklagligt.

Jag skrev den här interpellationen efter att i somras ha läst i Svenska Dagbladet att förorenade muddermassor från ett byggprojekt vid Slussen hade hamnat hos ett oseriöst återvinningsföretag. Genom det företaget hade muddermassorna hamnat både på åkermark och i ett vägbygge i Södermanland. Sannolikt var det inte Region Stockholms muddermassor som hamnade fel, men jag ville få svar på frågan om hur regionen har hanterat förorenade massor i sina byggprojekt och hur vi säkerställer att våra muddermassor hamnar på rätt ställe.

Jag är faktiskt ganska nöjd med det svar som jag har fått från förvaltningen för utbyggd tunnelbana. Man arbetar på ett strukturerat sätt och ställer krav vid upphandlingarna, vilket är väldigt bra. Det framgår inte av interpellationssvaret, men fanns med i svaret på en skrivelse som vi lade i trafiknämnden, att förvaltningen själv upphandlar deponier för de förorenade massorna. Det är ett bra sätt att säkerställa att massorna hamnar på rätt ställe, där de hanteras på lämpligt sätt.

Det som jag inte är helnöjd med är uppföljningen av de avtal som regionen tecknar, så att vi vet att de verkligen efterlevs av de entreprenörer som vi anlitar. Vi vet att det finns fusk och oseriösa aktörer i branschen. Om det finns pengar att tjäna genom att strunta i miljömässig hantering och risken att åka fast är liten så finns det tyvärr företag som fuskar.

Även om våra entreprenörer förhoppningsvis är seriösa så kan det förekomma fusk någonstans i kedjan. Tillsynen bedrivs genom rapportering av egenkontrollprogram, stickprover och anmälningar från allmänheten, och kan inte fånga upp allting som sker. Därför anser jag att det är viktigt att vi har kontroll över hela kedjan och skärper uppföljningen av avtalen. Tycker du, Tomas, att det är en bra idé?

Jag är också nyfiken på hur våra andra förvaltningar arbetar med frågan. Du skulle kunna belysa den frågan också? Jag tänker närmast på trafikförvaltningen och Locum som bygger mycket och hanterar schaktmassor etcetera.

Anförande nr 137
Regionrådet Eriksson (MP): Tack så mycket för frågorna och möjligheten att få tala om hur regionens miljöarbete bedrivs i praktisk utformning!

Miljöfrågorna är ju väldigt centrala och väldigt viktiga för hela regionen men naturligtvis även för mig som miljöregionråd.

För att svara på frågan kan jag säga att det arbete som bedrivs, kopplat till våra upphandlingar och hanteringen av de här schaktmassorna, är precis sådant som du själv sade. Vi jobbar på ett väldigt systematiskt sätt med de här upphandlingarna. Vi ställer tydliga krav som ligger i linje med de regelverk och den lagstiftning som finns. Entreprenörerna som är kopplade till regionens byggprojekt har krav på sig att redovisa hur de ämnar ta hand om schaktmassor, och detta kräver vi oavsett vilken sorts förorening som dessa schaktmassor innehåller.

Det är naturligtvis så att vi aldrig kan försäkra oss mot att det förekommer oseriösa aktörer någonstans eller i någon del av den verksamhet som vi bedriver, men jag vill ändå hävda att jag känner mig trygg med att det inte bara är förvaltningen för utbyggd tunnelbana utan samtliga förvaltningar, trafikförvaltningen och Locum, som jobbar med de här frågorna på ett tillfredsställande sätt.

Det genomförs naturligtvis stickprovskontroller på ett systematiskt sätt och jag vill också intyga att vi enbart upphandlar sådana här tjänster från aktörer som på ett tydligt sätt kan visa att de arbetar seriöst med frågorna. De krav som vi ställer vid arbete i samband med våra byggprojekt när det gäller hantering av förorenade massor har också en tydlig koppling till regionens samlade miljöprogram och därmed också till regionens samlade miljöarbete.

På det hela taget känner jag mig väldigt trygg med att vi omhändertar de här frågorna på ett seriöst och bra sätt med ansvar för både nuvarande och kommande generationer.

Anförande nr 138
Maria Mustonen (V): Ordförande! En fråga till Tomas. Känner du verkligen att det inte finns behov av att följa upp efterlevnaden av avtalen på ett ännu bättre sätt?

Anförande nr 139
Regionrådet Eriksson (MP): Det jag försökte säga i mitt svar var att jag upplever att vi redan följer upp efterlevnaden i våra avtal på ett adekvat och förtjänstfullt sätt och i de fall som det skulle förekomma fusk eller oseriösa aktörer så känner jag ganska stor säkerhet i att vi skulle hitta de aktörerna.

Det är ju naturligtvis så att om man inte ska göra hundra procent av allting alla gånger i egen regi med egen personal, vilket i den här verksamheten faktiskt kanske inte tillhör regionens mest centrala kompetensområde, så kommer vi att behöva jobba med upphandlingar, och då kommer vi att behöva jobba med uppföljning av de upphandlingarna och kontrollera att det arbete som vi har beställt också levereras.

Om vi skulle kontrollera allting alla gånger hela tiden så skulle vi ha en enorm byråkrati i den här regionen. Vi jobbar systematiskt och aktivt med de instrument som finns och säkerställer att vi upphandlar från seriösa aktörer som kan visa att man omhändertar de här frågorna på ett rimligt sätt. Sedan gör vi uppföljningar genom stickprovskontroller relativt ofta.

Jag känner mig trygg i det arbete som bedrivs. Jag hoppas att detta var svar på frågan.

Anförande nr 140
Maria Mustonen (V): Tack, det var svar på frågan. Du känner dig nöjd med det arbete som bedrivs av de olika förvaltningarna.

Så vitt jag vet har Vänsterpartiet aldrig föreslagit att vi skulle bedriva byggverksamhet i egen regi. Vi vill bedriva andra verksamheter i egen regi, men så vitt jag vet har vi inte föreslagit att byggverksamheten ska skötas i egen regi.

Jag vill inte heller ha onödig byråkrati, men det skulle kännas väldigt jobbigt om våra schakt- och muddermassor hamnade till exempel på en åker någonstans. Jag tycker att Trafikverket och Stockholms stad är ganska seriösa aktörer och seriösa beställare, men ändå har detta hänt. Därför är det viktigt att vi följer upp det hela och så att vi vet att det här inte händer i våra projekt. Detta är vi säkert överens om.

Avslutning

Förste vice ordföranden: Därmed har vi gått igenom alla ärenden som vi ska behandla vid dagens sammanträde. Därför får jag tacka för i dag och hälsa er välkomna till nästa gång vi träffas. Då är det ju budgetbehandling. Då får vi rå om varandra i två dagar. Till dess önskar vi er en trevlig eftermiddag och kväll!

Härmed förklarar jag sammanträdet avslutat!